

The background is a dark, atmospheric scene with several tall, tapered, dark grey pillars that glow with a bright cyan light at their bases. The floor is dark and reflective, mirroring the pillars and the ambient light. In the distance, a small, dark, pyramid-shaped structure with a pointed top sits on the floor. The overall lighting is a mix of deep blues and greens, with small, glowing yellow and orange particles scattered throughout the air.

JARMILA
KAŠPAROVÁ

PALÁC ŠUPINA

ČI ŠUPINATÝCH

CH KOČEK

HOST

JARMILA KAŠPAROVÁ
PALÁC ŠUPINATÝCH KOČEK

BRNO 2025

JARMILA
KAŠPAROVÁ

PALÁC
ŠUPINATÝCH
KOČEK

© Jarmila Kašparová, 2025
Cover illustration © Petr Domorád, 2025
Map © Adéla Stopka, 2025
© Host – vydavatelství, s. r. o., 2025
[elektronické vydání]
ISBN 978-80-275-1861-6 [PDF]
ISBN 978-80-275-1862-3 [ePUB]
ISBN 978-80-275-1863-0 [MobiPocket]

KAPITOLA 1

Probuzení ospalého odpůldne

*Na místo obtížené temnými událostmi,
kde vzduch žalem houstne a stíny se chmurně vlní,
na takové místo dejte šupinatou kočku.*

*Nepřijde k úboně, naopak časem tmu pobltí.
Zádrhel je samozřejmě v tom, jak kočku přilákat.*

*Nejsnazší je dát ji do zcela jiné komnaty,
přísně jí zakázat vstup na ono temné místo
a položit na ně oblíbený kus oděvu
z jemného hedbávu nebo pestře tkané kaššmy
v němž její dráčky tak snadno zanechají stopy.*

— *Rady obyvatelům obsidiánového křídla,
dynastie Taštírai*

Na palác chlístal prudký déšť. Pleskot kroků o mramor chodeb zanikl v jeho šumu, a přece byly stráže celou cestu sledovány. Vědělo se, že chvátají zatknout dívku. Zlá zpráva jim na křídlech kleveticích jazyků letěla v patách.

Liják tloukl do měděných střech, cinkal o kupole z chachátu, zvonil na vížky z barevného skla a burácel v okapech.

Crčel do zahrad, kde obtěžkal květy pivoňek a schýlil je až k zemi. Cvrnkal o střechy skleníků. Na nádvořích čmáral kruhy na hladiny kašen: mísil svou vodu vonící po blecích a hvězdném prachu s jejich, chutnající po chladu podsvětí a kamenných chřtánech jeskyní. Společně ty vody přetekly na dlažbu nádvoří a skrytými stružkami si našly cestu do Zrcadlového sálu.

Podlaha tu byla vydlážděna šedou opukou, po níž se rozlévala tenká vrstva vody. Sál právě zel prázdnotou a skýtal úchvatný pohled: vodní hladina násobila mramorové sloupy zdobené úžasnými řezbami i mihotající se světýlka lamp.

U paty trůnu si hrála tři šupinatá kořata s vrbovým listem, který přivál vítr ze zahrady. Suchý list plul po hladině, unášen jemnými proudy. Kořata jej chvílemi zaraženě pozorovala, chvílemi naň s cákáním útočila.

Vyrušili je čtyři muži v tmavých pelerínách s modrým lemem. Cinšárovi osobní strážci, bosí, v kalhotách končících těsně pod koleny, se zahnutými dýkami na opascích. Tvářili se ponuře. Jeden nesl řetěz, jehož železné články zlověstně lomozily.

Strážný zpomalil a zadíval se na kořata, která ustala ve hře a pohled mu vykuleně oplácela. Měl strnulý výraz muže, který dostal zprávu tak špatnou, že jen stěží věří tomu, že voda stále teče a kořata si hrají. Druhý strážný mu musel položit ruku na rameno, aby jej vytrhl ze zamyšlení.

Stráže nikoho nepotkaly. Byl svátek Modré Chrš, bohyně, jež připomínala výstřední tetu. Pověst pravila, že se kdysi zjevila uštvané cinšáře Šišinapišti a laskavě jí připomněla, že někdy je úplně v pořádku celé odpůldne prolénošit. Její svátek se slavil dřímáním. Proto byly chodby s vysokými stropy pusté.

Podél nich však vedly úzké chodbičky, ze kterých se do rozlehlých chodeb dalo nahlížet skrz ozdobné mříže, tapiserie a jiná důmyslná kukátka. Chodbičkami cupitali sloužící. Praskání dřevěných podlah pod jejich trepkami se tu a tam vylouplo ze všudypřítomného šumu deště. Čtveřici strážných muselo být zřejmé, že cupití sluhové zprávu o nich kvačí roznést do všech křídel paláce. Byli si však jistí, že dívka, pro niž jdou, nedostane žádné varování.

Ulita klečela skrčená za sochou lodipána Saramešty a cídila mozaiku na zadní stěně výklenku. Většina takových prací ve velkých chodbách se dala v noci a nepozorovaně. Ale cupití si vždy rádi našli kousky paláce, které mohli uklízet přes den, aniž by je při tom velcí lidé viděli.

Svátek Modré Chrš skýtal skvělou příležitostí k dennímu úklidu. I kdyby někdo procházel chodbou, stihla by se včas ukrýt za sochu. Veliký lodipán Saramešta ze zelenkavého mramoru ji chránil. Měl ale nepohodlně hranatý podstavec, který ji tlačil do nohy. Natáhla se, aby klůčkem dosáhla na nejspodnější část mozaiky. Klůček namočený v misce ostře páchnoucího cídidla v jejich hbitých rukou vracel keramickým střepům lesk a vytíral špínu ze spár.

Mozaika představovala krajinu. Tady dole se vlnil pruh moře: cinšárská modř, tyrkys, zelené sklo a zlato. Ulita nikdy neviděla moře a přemýšlela, zda je doopravdy takhle modré. Přejížděla klůckem po vlnách, jako by se na nich houpala.

Měla ráda tyhle piplavé úkoly. Vlastně to nebyla práce, ale rozjímání. Střípek po střípku vracela život mozaice v koutě za sochou — tuhle část mozaiky nejspíš nikdy nikdo z velkých lidí neviděl, a pokud ji viděl, neobdivoval ji. Ona už ji cídila několikrát a znala ty vlny nazpaměť.

Kdyby někdy stanula na břehu opravdového moře, asi by ji překvapilo, že není cítit octem a rozmarýnem.

Nikam nespěchala. Do večere stihne vyčistit celé moře, v noci bude smýčít podlahy a ráno se vrátí k mozaice — k pruhu pouště a ke stromům, které vypadají jako prachovky. Potom půjde spát.

Spaní přes den se jí už zajídalo, hlavně proto, že většina jejích známých měla v poslední době denní směny. Sloužily jako kuchtičky, šičky, či dokonce komorné.

Ulita jim trochu přáviděla, i když si nebyla jistá, zda touží po takové práci. Muselo se při ní mluvit s velkými lidmi a používat přitom správná oslovení. Zalézt do kouta a postupně vyčítit celý Puklý palác, osobně se seznámit s každým kousíčkem umění a strávit život tichým rozjímáním ve snaze nikdy nepřijít velkým lidem na oči se jí zdálo pohodlnější. Bez neustálé tísně, že něco pokazí. Velcí lidé si beztak umění nevšímali. Míjeli je a nezastavovali se u něj, měli je za samozřejmé. Nechtěla s nimi tedy ztrácet čas, a když si měla vybrat povolání, prohlásila, že chce zůstat mezi cupity.

Matička ji chtěla poslat do kuchyně a Ulita musela škemrat, aby směla uklízet. Zjevně vypadala jako kuchtička. Jenže k vaření je třeba zvláštního daru: schopnosti vědět, kolik přesně je *přiměřeně*, jak přesně dlouho je *akorát*, a nadání přežít v husté mlze sytých masných vůní, jež tvořila ovzduší kuchyně.

A tak uklízela. Což jí poskytlo spoustu času na přemýšlení. A změnu názoru.

Ulita odložila klůcek, narovнала záda, protáhla ztuhlá ramena a sáhla za látku šedé košile pro řetizek. Schovala je tam,

aby se jí přívěsek z bílé ulity neotloukl o zem. Řetízek byl delší, než potřebovala, ulita se jí obvykle pohupovala kousek nad pupíkem. Měla stříbrné víčko zakončené dvěma tenkými tykadly, kterými se otevírala. Našla přívěsek na půdě, když si tam jako dítě hrála, a směla si jej ponechat jako Jméno. Ulita často přemýšlela o tom, co byl zač velký člověk, jemuž kdysi patřil.

Otáčela bílou ulitou v téměř stejně bílých prstech a s tichým cvakáním schránku otevírala a zase zavírala, jako by se ujistovala, že tam stále spočívá tenký smotek papíru, vklíněný dovnitř tak, aby při pohybu nešustil. Její tajemství. Přemýšlela o tom, že drb — cenný, výjimečný drb — je její jedinou cestou ze studených tvrdých chodeb do útulně vyhřátých komnat s měkkými koberci a čalouněným nábytkem. A přestože si stále nebyla jistá, zda *stojí* o neustálé napětí života mezi velkými lidmi, její rozjímání se měnilo ve snění.

V komnatách lyrišty Mežvemín z kamenné podlahy vzlínal chlad. Mežvemín a její společnice zřejmě žádné nepohodlí necítily. A Bekh si ani slovem nepostěžovala. Jen tu a tam mezi paty chytala cíp sukně nebo krčila hned jednu, hned druhou nohu, schovávajíc je mezi záhyby látky. Na zapálení ohně v krbu je příliš brzy. A koneckonců Bekh jako jediná nemá teplý šál, který by si hodila přes ramena. Za to, že je jí chladno, si může sama. A na klíně jí hřeje šupinatá kočka, již by měla být vděčná a nevrstet se pořád. Ještě ji vzbudí.

Matka její šál odnesla ke švadleně, aby v něm záplatami schovanými pod výšivkami zakryla ošoupaná a prodřená místa, a v pořádníku švadleny nepochybně skončil až úplně dole pod prací pro důležitější dámy.

Bekh nenamítla, že jiný šál nemá. Nepoprosila matku, zda by jí nedala peníze na nový. Bekhino jmění, které opatrovala, bylo podle ní vyčerpané — zbývalo jen věno, *a z toho přece není*

moudré ubírat, že. To matka říkala s rukama založenýma v bok, pohledem odsuzujíc Bekhin nevýrazný vzhled.

Bekh jí občas v duchu říkala *Sevešanna*, ne *matka*, a pokaždé si to vyčítala.

Mežvemin seděla v pohodlném křesle, nohy natažené na podnožce, a vyšívala. Její nejbližší společnice Daižan a Temyžvan se dělily o lenošku a předstíraly, že vyšívají, zatímco si špitaly klepy. Mežveminina sestřenice Ešmeian dostala sesli s měkkým polštářem a lyrtnu, na niž otráveně drnkala nápěv tak otřepaný, že bylo snadné přestat jej vnímat. Na Bekh jako obvykle zbyla tvrdá židle a jako obvykle na ni nezbyl vyšívací rám. Spokojila se s knihou.

Dívala se přes okraj knihy na Daižan a Temyžvan, jak se něčemu — spíš někomu — smějí, jak jim jiskří v očích, jak pohodlně se jim sedí na lenošce. Tenhle pocit blízkosti zažívala sama jen vzácně, ve střípcích a záblescích. Někdy měla pocit, že se celý její život odehraje na tvrdých židlích ve studených rozích komnat, z nichž bude sledovat přátelství a pohodu ostatních jako divahru.

Daižan zaklonila hlavu a zajíkávě se rozchechtala. Temyžvan jí položila ruku na rameno. Bekh bodlo zvláštní pomyšlení, že jí se takhle nikdo nedotýká — už ani nevěděla, kdy ji naposled někdo vzal za ruku, objal, pohládl po vlasech. Nenápadně přehmátla na deskách rozečtené knihy, aby se alespoň její ruce potkaly. Připadala si přitom trapně, ale pocit trapnosti byl jejím stálým společníkem, takže jí na něm nesešlo. A věděla, že žádou z přítomných nenápadně, že se tím posunkem utěšuje. Že se v jejich společnosti cítí sama.

Ráda by slavila svátek Modré Chrš a šla si zdřímnout. Naposledy směla spát po obědě jako dítě. Ale zvyklosti a svátky se dodržovaly v srdci paláce — tady na okraji se jimi tudíž pohrdalo. Jediný způsob, jak se smířit se životem na nejzazším konci světa, bylo vymezovat se vůči středu. Toto byl svět za hořklých, odmrštěných a zapomenutých.

Dnešní odpůldne přesto patřilo k těm lepším.

Mežveminina kočka Magrm, protivně zvíře se želvovinovými šupinami, se rozhodla poctit právě Bekh svou společností

a stočila se jí na klíně. Představovala jediné vítězství, kterého Bekh v této komnatě mohla dosáhnout. Pokaždé, bez ohledu na ostatní hosty, dostala tvrdou židli. Ať už se věnovali malování, deskové hře nebo předčítání divaher, dopadlo to pokaždé stejně. Nezbyl na ni štětec, byla pátá ve hře pro čtyři nebo dostala roli služky, která řekne jedinou větu za celou hru. Jen jednou za čas se stávalo, že ji na klíně hrálo šupinaté zvíře, nechalo se hladit a spokojeně předlo, a Mežvemín s tím nemohla udělat vůbec nic, protože kočky mají svou hlavu.

Kniha ji nesmírně nudila. Vybrala si *Nauku o bylinách ostrova Xyžnu*, přestože ji rostlinopis příliš nezajímal. Ale Mežvemín se pokaždé zeptala: „Co čteš?“, a když dostala odpověď, vždy do ní zabodla posměšnou poznámku. Příběhy o lásce z Bekh dělaly prostomyslnou hlupačku, ty o dobrodružství nenapravitelného snílka, a na *Činy cinšárů* se nesměla ani podívat.

Ne že by se někdy podívala, ne před ostatními. Bekh věděla, jaká je její role v divahře života. Jako dcera cinšárovy zapuzené manželky měla k trůnu dál než levoboček.

Takové je alespoň všeobecné přesvědčení.

Úzkostlivě tajila snadno přehlédnutelnou drobnost, která naznačovala něco jiného. Nestála o trůn, o pikle a nebezpečí. Její osud bude nevýrazný jako ona sama. Matka jí brzy vybere manžela, někoho z nižšího rodu, kdo si bude chtít společensky polepšit spojením s vysokorodou dívkou bez majetku. Snad Bekh nehodlá nutit do svazku s někým *skutečně* nepříjemným.

Bekh čeká zcela všední, ale asi i celkem spokojený život, a to shledávala dostačujícím. A jestliže si tu a tam tajně v noci četla *Činy cinšárů*, když se v ní ozvala krev otce, s nímž nikdy nepromluvila... nu, každý má právo na divokou představivost. Do konce snad i ona.

Daižan a Temyžvan už rozebraly do všech podrobností poprask kolem poníženého lyrištána Rymežvy. Dal si ušít výstřední klobouk, poněkud vysoký šišák podobně bronzového odstínu, jaký má lidská kůže. Kdosi na večírku pronesl dětinský vtip. Jak už se hloupým vtipům stává, ujal se. Ale zašlo to příliš daleko a nebohý lyrištán to vzal příliš vážně.

Našli jej ležet na chodbě kousek od Zelených dveří s vážkou, opilého zoufalým pláčem. Nebylo jisté, zda jimi opravdu chtěl projít a odejít tak ze života. Nicméně dostalo se mu veškeré podpory a péče kněží a nikdo už před ním nežertoval o kloboučích.

Mežvemninu tvář zbrzdila malinká vráska mezi obočím, první známka nudy. Vzápětí položila vyšívání do klína.

„Co čteš?“ zeptala se Bekh.

„Nauku o bylinách ostrova Xyžnu,“ odvětila poslušně Bekh.

Přes laskavost, kterou jí Mežvemín prokazovala — zvala ji k sobě několikrát do sybtu, zatímco zbytek paláce na Bekh zapomněl —, nedokázala v ní vidět přítelkyni. Toužila po laskavých slovech, po tom, aby jí přibraly do hovoru nebo jí půjčily ten *prsklý* vyšívací rám. Zároveň však musela připustit, že Mežvemín a její společnice nemá ráda. Hluboce se styděla za to, že v koutku mysli projevuje takový nevďěk.

„Nerostou tam samé jedovaté kytky? Snad se nechystáš někoho otrávit!“ poznamenala Mežvemín, která i na něčem tak všedním, jako je rostlinopisná příručka, potřebovala najít cosi ostudného.

„Má hezké obrázky,“ bránila se Bekh. „Mohly by poskytnout náměty na vzory výšivek.“

Daižan nápad zaujal a natáhla svůj už beztak dlouhý krk.

„Ale ty přece nevyšíváš!“ prohlásila Temyžvan překvapeně, jako by nevěděla, že to v žádném případě není Bekhina vina. Bekh se kousla do rtu. Nemohla říci, že na ni dosud nikdy nezbyl vyšívací rám. To by bylo nezdvorné.

„Ještě jsem nenašla květ, který by mne zaujal,“ řekla tedy pokorně.

V předsíni se ozvaly těžké kroky. Všechny zvedly hlavy a zamračily se na dveře. Měly nejdříve slyšet cupitání služebné, která by strčila hlavu do dveří a zeptala se Mežvemín, zda přijme návštěvu. Ještě než si Bekh stihla pořádně uvědomit, *jak* divné to je, dveře komnaty se bez zaklepání otevřely.

Vešly dvě strážné. V Bekh hrklo, přestože věděla, že se ničeho nedopustila. Zнала je od vidění. Procházely chodbami

západního křídla a tvářily se důležitě, peleríny jako křídla můr a ten žlutozelený pruh na nich jako varování. Spočinuly pohledem na každé ženě v místnosti a docela nakonec na Bekh.

„Je mezi vámi ževelešty Abekahán, dcera cinšára?“ zeptala se jedna z nich.

Při zvuku toho jména sebou všechny škubly a podívaly se na Bekh. I ona sama bezmála zapoměla, že tak zní celé její jméno. *Sebrali mi všechna a*, myslela si občas hořce. Neoháněla se titulem ževelešty, který byl bez majetku a postavení u dvora jen prázdným slovem. Dceři zapuzené manželky nemohl vy nést víc než tvrdou židli v odlehlém křídle paláce.

Probudila předoucí šupinaté klubíčko na svém klíně. Magrm se začala líně protahovat a vzápětí naštvanež zamručela, když ji Bekh popadla a položila na zem. Vstala, což strážné překvapilo.

Čekaly snad někoho jiného? Proč jsou zde; že by si otec, kterého nikdy nepoznala, najednou vzpomněl, že má ještě jednu dceru? Souvisí to s tím, že nedávno dosáhla plnoletosti? Trochu doufala — a zároveň se neodvažovala doufat —, že ten mezník něco změní. Cokoli. Ale dny plynuly a nikdo její narozeniny ani nezmínil, natož aby uspořádal oslavu.

Snad ji nemají předvést před cinšára? S novou palčivostí si uvědomila své ošklivé žluté šaty, které nosila už mnoho let. Potisk kontryhelových listů, připomínajících zelené škeble, se jí dávno zprotivil. Ve středu každého z listů zela v látce malinká dírka. Svědectví po perlách nebo alespoň skleněnkách, jež z nich kdosi vypáral, ještě než je Sevešanna koupila. Skoro v každém švu byly vyspravené záplatami a ty potom nepříliš umně zakryty kusy krajky. Na lemu měly přišité pruhy růžové látky, jak v nich rostla; a to nerostla zase tak moc. Nevkusná klínovitá vsadka se na živůtku objevila v době, kdy Bekh začala růst prsa, a už dávno nestačila. Šněrování na zádech nosila povolené tak, že jí vykukoval uzounký proužek bílé košilky. Obvykle jej zakrývala šálem, ale ten je u švadleny. V něčem takovém zkrátka *nemůže* do Kjantenetnálu.

Další slova strážné jí myšlenky na oblečení vyhnala z hlavy.

„Ževelešty Abekahán, zatýkám vás pro podezření z účasti na vraždě cinšára.“

Dlouho, předlouho nebylo slyšet nic než déšť za okny. Neozval se ani nádech. A Bekh cítila, jak se do ní uprostřed vši té hrůzy odkudsi vlévá neznámá síla. Najednou byly její neoslavené narozeniny neuvěřitelně významné.

Nikdo netušil, že ačkoli cinšár zapudil její matku, nikdy se úředně nezřekl Bekh. Věřila, že by to býval rád udělal, ale neměl v tu chvíli jiného dědice. Trvalo pět let, než se podruhé oženil, další dva roky, než se mu narodila druhá dcera, a další tři, než se mu narodil syn.

Osm let od chvíle, kdy plnoletosti dosáhla Bekh, do chvíle, než jí dosáhne mladší sestra, kterou nezná. Nepochybovala, že v tu chvíli přejde následnictví z ní na mladší sestru. Těch osm let měla být Bekh užitečná jen tím, že žila. Zatímco seděla na tvrdé židli v západním křídle, byla tichou pojistkou proti převratům. Kdyby se během tohoto křehkého období něco stalo cinšárovi, nebýt Bekh, místo malinké dospívající cinšáry-šimtu by vládl správce, samozřejmě dočasně. Správcovství se ale zatím pokaždé v dějinách zvrtilo; správci trůnu měli ošklivý zvyk opít se mocí a hodit své svěřence do Pukliny s kameny přivázanými k nohám. Takhle se obvykle střídaly dynastie. A tak cinšár uklidil svou nechtěnou dceru do ústraní, aby na ni všichni zapomněli.

A něco se mu stalo. Slova „vražda cinšára“ se jí v mysli pomalu přetavila v černý mrak poznání, že cinšár je mrtev, že *její otec* je mrtev. Sotva dosáhla plnoletosti. *Tak přece si někdo všiml.* Někdo ji obvinil z otcovraždy; doufá, že tím se jí zbaví. A stane se správcem trůnu. Pokud se však podaří prokázat její nevinu... Tak či onak, její starý život končí. V příštích dnech bude buď popravena, nebo se stane cinšárou. *Co je horší?*

Černý mrak jí obestřel mysl a připadalo jí, že kráčí pod vodou, v lijáku, který všechno přehlušuje mokrým hukotem a ranami kapek. Utekla před tím vším někam daleko do sebe jako pod střechu a zdálo se jí, že se na celou záležitost dívá z veliké dálky, jako by s ní neměla vůbec nic společného; poskytovalo

jí to zvláštní klid. A pocit, že všechno dobře dopadne. Už jej několikrát zažila, i když pokaždé šlo o maličkosti — zapomenutý úkol, z něž ji vychovatelka nevyzkoušela, ztracený střevíček, který nakonec našla. Odmítala se na tyhle předtuchy spoléhat. Bála se, že ve chvíli, kdy na ně přenese váhu, prasknou jí pod nohama jako zpuchřelý trám a přivedí její pád. Ale dovolila si v tom pocitu najít ždibíček útěchy.

Pohled jí sklouzl k řetězu u pasu jedné ze strážných.

„To nebude nutné,“ řekla chvějícím se hlasem. „Máte mé slovo, že se nepokusím o útěk. Nedopustila jsem se toho, z čeho mne viníte, a mám plnou důvěru v to, že se mou nevinu podaří prokázat.“

Její pohled se setkal s pohledem lyrišty Mežvemin. Bekh nemusela nic říkat. Mežvemin jistě o všem zpraví Sevešannu a společně se postarají, aby Bekh nezmizela v katakombách beze stopy. Ne snad proto, že by jim na ní záleželo. Ale její poprava za vraždu cinšára by výrazně poškodila jejich pověst.

Vyšla spolu se strážnými do předsíně a potom na chodbu. Přemítala, zda ji vedou jen do místní strážnice. Do té vedle Zelených dveří s vázkou. To by znamenalo, že ji čeká rychlý soud a předem jasný rozsudek.

Ale podle toho, jak svižným krokem vyrazily, je čekala delší pouť. *Vedou mne tedy až do Kjantenetnálu.* Čekala, že se jí uleví. Byla však vzdálená sama sobě, jako by se to dělo někomu cizímu. Smutně se podívala na své lehké trepky. Nebyly vhodné na tak dalekou cestu. Jiné jí Sevešanna nekoupila: *K čemu by ti byly vycházkové boty? Stejně nikdy nechodíš dál, než kam dojdeš v trepkách.* Nemělo smysl se tím trápit.

Zpráva o cinšárově smrti se mezitím rozšířila po paláci na hbitých nohou sluhů. Z mnoha komnat, které míjeli, zněl nářek a pláč. Bekh tušila, že ve většině případů je předstíraný. Představovala si jejich obyvatele, jak zmučeně kvílejí a ždímají namočené šátky nad kovovými talíři, aby vyloudili co nejhlasitější *slzy*.

Všechno to tukaní vody stejně přehlušil déšť. Jako by i nebesa pro cinšára plakala upřímněji.

Sotva čtveřice strážných — cinšárských podle modrých lemů, a tady, v Menším střepe! — minula sochu, za níž se krčila, nerozmýšlela se Ulita dlouho. Popadla klůček i misku, strčila je do tajné skříňky ukryté v podstavci, vyběhla na chodbu, rozhlédla se po nejbližších dvířkách do cupitích chodbiček — byly schované, aby o nich velcí lidé nevěděli — a vrhla se k nim.

Zatímco chodba velkých lidí byla tak široká, že by v ní mohlo nejméně pět dam se širokými sukněmi kráčet vedle sebe, a tak vysoká, že by tu tři nebo čtyři pánové mohli stát jeden druhému na ramenu, cupití chodbička stačila tak akorát pro jednoho cupita. Široká na délku rozpažených rukou, to aby se jí případně protáhli dva cupiti a jeden druhému se vyhnuli, se stropem jen kousek nad její hlavou. Běžela podél velké chodby a tu a tam do ní nakukovala škvírami v táflování. Cupiti vždy dokázali sledovat lidi ve velkých chodbách bez větší námahy.

Cinšárské stráže nicméně na svých dlouhých nohou spěchaly tak, že Ulita musela utíkat, aby se jí neztratily z očí. Netušila, kam míří, a tak nemohla použít žádnou ze zkratek.

Tu a tam někoho potkala. Cupití tváře v šeru chodbiček svítily jako úplňky, v očích jiskry zvědavosti, špičky uší vzpřímené. Vyměňovali si tázavé pohledy a posunky, ale nikdo z nich neměl sebemenší tušení, co se děje. Brzy strážce sledoval celý průvod. A že byly velké chodby tiché, i ten průvod musel našlapovat potichounku a dávat si dlaně před ústa, aby zadržel otázky deroucí se na jazyk.

Sotva Bekh a obě strážné vyšly z Mezveminiých komnat, sešly po schodech a dostaly se do Velké chodby, která se táhla téměř rovnou čarou až do Kjantenetnálu. Někde měla okna po pravé, jinde po levé straně. Tu a tam stoupala několika širokými

schody nahoru a zase klesla dolů. V kloubu, kde se potkávalo několik palácových křídel, obloukem obešla operní síň nebo taneční sál.

Cesta do srdce paláce byla daleká a Bekh zaujatě sledovala, jak jsou podlahy vykládané čím dál složitějšími ornamenty z čím dál vzácnějších druhů mramoru a polodrahokamů, na stěnách visí čím dál zajímavější obrazy a z výklenků vykukují čím dál úžasnější sochy.

Kočky vystrkovaly šupinaté hlavy zpoza soch, jiné se rozvalovaly na oknech a sotva pohnuly uchem či ocasem, příliš zaujaté cvrnkáním kapek o parapety. Další číhaly za rohy a na schodištích, která z chodby vybíhala. Bekh napadlo krátit si cestu jejich počítáním. Shledávala ten úkol konejšivým, neboť zatímco chodba se neustále měnila, šupinaté kočky zůstávaly stejné.

Někde u padesáté kočky se jí chodba začala zdát zbytečně velká a strop nesmyslně vysoký. Ze všech těch pokladů, mozaik a soch a obrazů byl nejvzácnější ohromný prázdný *prostor* nad jejich hlavami, kde se v průvanu pohupovaly zdobené lustry. Kolik přepychových komnat by se tam vešlo! Kolik lidí by tam mohlo bydlet; lidí, kteří se třeba musejí tísnit v přeplněných rodinných komnatách s protivnými příbuznými. Skutečně to stojí za tu zvláštní ozvěnu, za pocit lehkosti, za to, jak jí chodba svou rozlehlostí vyráží dech? Bekh obdivovala, jak jí palác zmenšuje, zatímco se blíží k jeho srdci: ona a její doprovod byly po chvíli malé jako cupity, potom malé jako děti, malé jako sošky lámůr, malé jako kameny ve hře noll.

Tu a tam minuly ozdobnou dlaždici, která se nehodila ke zbytku podlahy — keramická uprostřed mramorových koster —, s obrázkem a nápisem; značila místo, kde došlo k významné události. O některých Bekh slyšela ve škole; o povstáních a soubojích, únosech a spiknutích.

Jedna dlaždice ukazovala šipkou do výklenku za sochu ze zeleného mramoru, kde prý měl tajnou skrýš Soví Škraboška, pašerák čaje.

Jiná dlaždice mířila k tajným dveřím, za nimiž se před staletými nacházela komnata Růžových spiklenců.

Jen o kousek dál na boku kašny, která čerila vzduch tichým zurčením, dlaždice s obrázkem milenců označovala místo setkání Tešikha a Anis. Jejich příběh ožil v příliš mnoha milostných románech, než aby si někdo mohl být jist, zda se tu doopravdy scházeli.

Některé značky byly staré, jiné hrály jasnými barvami. Jak se Bekh a strážné blížily ke středu paláce, přibývalo jich.

Na některé dlaždice shlížely z okenních parapetů, výklenků a všelijakých zákoutí sošky lámůr. Tvarem i velikostí trochu připomínaly sedící kočky. To, že vedle nich občas seděly živé kočky a dělaly jim společnost, podobu ještě podtrhovalo. Lámůry označovaly místa, kde došlo k vraždě. Ve Zkosené věži stála jen jedna a Bekh se odmalička bála kolem ní projít. Tady už jich minula spousta a na strach neměla kdy.

Bekh si uvědomovala, jak jsou tato místa obtížená dějinami. Kdyby okolnosti nebyly tak vážné, nejraději by zpomalila a četla si nápisy. Matka ji tak daleko od jejich odlehlého křídla paláce nikdy nepustila.

Nemluvily. Bekh sice měla spousta otázek, ale byla příliš zaražená a nevěděla ani, má-li právo se ptát. Strážné také mlčely. Tak šly v naprostém tichu chvílí, možná chvílí a půl, a za celou tu dobu nepotkaly víc než tucet lidí, kteří se po nich ohlíželi. Bekh byla vděčná, že tuto ponižující cestu podstupuje právě ve svátek Modré Chrš. Jindy by tu bylo lidí jako mravenců v mraveništi. Teď jsou tu jen kočky.

Z vysokých oken zahlédla po pravé straně kvetoucí mirabelkové stromky. Připomínaly nadýchané bílé mráčky. Jemně se trásly pod údery dešťových kapek. Podle nich hádala, že míjejí Zahradu žlutých perel a jsou tedy asi v půli cesty. V koruně nejbližšího stromku cíhal velký hnědý kocour. Mokrý šupiny se mu leskly a otáčel hlavu za každým šustnutím. Cíhal na ptáčky.

Tu si Bekh všimla čtveřice, která kráčela proti nim stejně svižným krokem. Brzy pochopila, že to jsou další strážní, kteří jim jdou naproti.

Její dvojice a cizí čtveřice strážných se potkaly uprostřed chodby vykládané složitými ornamenty ze zeleného a bílého mramoru. O vysoká okna chrastil déšť.

Čtyři strážní měli na pelerínách modré pruhy a vypadali díky tomu jako přerostlé stužkonosky. Peleríny slabě voněly kouřem, jako by je strážní ještě před chvilkou sušili u krbu. Byli to samí muži, vážní a urostlí. Jeden z nich měl výrazně chlupatá lýtka a hezké obočí, druhý měl velice laskavé oči, třetí měl zvlášť mohutný plnovous a čtvrtý měl velký nos.

„To je ona?“ řekl Obočí. Zřejmě jejich velitel.

Odpovědí mu bylo přikývnutí.

„Proč není v řetězech?“

„Tvrdí, že je nevinná. Šla dobrovolně. Nepokusila se o útek.“

Vedli rozhovor nad její hlavou, jako by tam nebyla. Bekh to nevadilo, byla zvyklá.

„Není mu moc podobná,“ zabručel kdosi a Bekh překvapeně vzhledla. Nu ano, cinšářští strážci znali osobně jejího otce. Setkala se s hodnotícím pohledem toho s hezkým obočím. Pokusila se alespoň trochu napřímit, zvednout bradu a nevypadat jako vyděšená holka, kterou někdo načapal ve spíži s prsty od medového krému. Nevěděla, proč ji zklamání v jeho tváři trápí; nikdy se nechtěla podobat otci, nikdy se nechtěla stát cinšářou, nezáleželo jí na názoru nikoho z Kjantenetnálu.

Stráže si ji předaly. Bekh se ohlédla za odcházející dvojicí žlutopruhých strážkyň. Ty alespoň znala od vidění. Teď se ocitla v rukou cizinců. Stužkonošů modrých. Kteří se otočili, vytvořili kolem ní čtverec a vyrazili zpátky tam, odkud přišli.

Bekh si všimla, že tito strážní jsou bosí. Snad proto tak chvátají po podlaze ze studeného mramoru. Přestala se litovat pro své trepky s tenkou podrážkou a zkusila zrychlit. Ale měli delší nohy a ona už začínala být unavená.

„Jak se to vůbec dozvěděly?“ přistihla se, že se ptá. „Strážné. Že mě mají zatknout.“

„Na každé strážnici je malý tupšiki — démon blikajících světel. Posíláme si jím zprávy,“ odpověděl jí jeden strážný.

Zaradovala se; napůl čekala, že si její otázky vůbec nebudou všímat. Osmělila se k další.

„Kdy... se to stalo?“

„Tři chvílíle po půldni,“ odpověděl jiný strážce.

„Ale to jsem byla v Mežveminině komnatě a všechny, kdo tam byly se mnou, to dosvědčí! A ty dvě pro mě přišly jen pár lůhů po třetí... vždyť bych se nikdy nestihla dostat přes celý palác tam a zase zpátky! Jak si můžete myslet, že jsem vinna?“

„Víte tedy, že cinšár byl v tu dobu v Kjantenetnálu,“ změřil si ji podezíravě ten s plnovousem.

„Kde jinde by byl?“ užasla. *To jsem do toho slápla. Měla jsem mlčet. Teď si teprve myslí, že jsem podezřelá, když vím, kde cinšár v tu dobu byl.* Navíc ji vyvedlo z míry, že jí vykají. Na to nebyla zvyklá. A líbilo se jí to.

„Vy si myslíte, že jsem se s někým spikla. S někým, kdo by se pro mě dopustil *vraždy*...“ řekla užasle. Představu, že by někdo byl ochotný něco udělat *jí k vůli*, shledala tak naprosto cizí, že měla chuť se rozesmát. Ale věděla, že by to nevypadalo dobře, a smích potlačila.

„Myslí si to Narišta Narpí, vrchní tříbič pravdy.“

Pokračovali mlčky. Chodba se kolem nich dál zvětšovala. Lidé, které potkávali, zírali ještě užasleji a Bekh se ošívala pod jejich pohledy. Čtyři cinšárské strážce vedou holku v ošklivých šatech velkou chodbou — taková divahra se nehraje každý den. Když právě nikdo nebyl v dohledu, Bekh obdivovala umění, které míjeli; ohlížela se po sochách a obrazech, kochala se okny z barevných sklíček, která měnila výhled do rozmáčených zahrad v pestré obrázky fantaskních světů, žasla nad krásou lustrů nad jejich hlavami i podlahy pod jejich nohama. Počítala kočky, třebaže některé určitě přehlédla a několikrát možná omylem započítala i lámůry. Než se dostala ke stovce, pomalu si na tu nádheru kolem začala zvykat. Právě ve chvíli, kdy se dostala do té opravdu nejvybranější části chodby, jí všechno zevšednělo.

Přestože ji strážce vedly do vězení, z nějakého důvodu si připadala čím dál svobodnější — jak se vzdalovala od západního

křídla, své malinkaté komnaty, Mežvemin a jejích společnic, od matky. Nebyla si jistá, odkud se ten pocit bere, ale vítala jej.

Před chvilkou v *Nauce o bylinách ostrova Xyžnu* četla o rostlině, jejíž jméno zapoměla, ale teď jí před očima vyvstala kresba. Ta rostlina rostla ve skleníku, v horkém písku bez vody, a na prvním obrázku vypadala mrtvá: suchá a srašťelá, hnědé listy zkroucené do spirál. Podle knihy stačí jediná kapka vody a rostlina se promění. Zezelená, změkne, její listy se rozloží jako ruce spáče, který se protahuje po dlouhé noci, a vzápětí rozkvetne. Na druhém obrázku byla k nepoznání.

Jmenovala se pouštní pupava, možná?

Bekh viděla pupavy v Zahradě trnů, ale nevěděla, co je to poušť.

Najednou chápala, jak se ta záhadná rostlina cítí, když po letech v horku a suchu dostane kapku vody. Vnímala, jak v ní povoluje všechno to zatáté zvykem a potřebou, všechno to bázlivé přikrčené. S každým krokem se stávala víc a víc sama sebou, a přestože jí nikdy předtím nebylo dovoleno být sama sebou, šlo jí to překvapivě snadno.

Knihu *Činy cínšárů* znala takřka z paměti právě proto, že jí byla zapovězena. Laskavý cupití knihovník, který jednou do sybtu přicházel z velké knihovny v srdci paláce s nůši knih na půjčení, jí jednou schoval v rukávu knihu vázanou v šedém plátně. Když ji Bekh podával se spikleneckým zábleskem v oku, nejprve se nemohla ubránit zklamání. Na obálce byl vyražen nadpis: *Lyršunamina šněrovačka*. Tu už Bekh četla. *Všichni* ji četli. Šlo o nejznámější milostný román všech dob. Lyršunam v ní volí mezi třemi nápadníky. Nakonec si jednoho vybere a je s ním šťastná. Už několik pokolení dříve se z jejího příběhu poprvé dozvědělo o věcech, které se dějí po svatbě. Nebo, v Lyršunamině případě, před svatbou.

Jakmile knihu otevřela, všimla si, že písmo je o trochu menší a jaksi vážnější.

Byly to *Činy cínšárů*, svázané v deskách *Lyršunaminy šněrovačky*.

Vděčně ji přijala a potom se několik sybtů bála ji otevřít. Schovala ji pod slavník ve svém pokoji a trnula strachem, že ji matka nebo její cupití komorná najdou a že bude zle.

Nic se nedělo, kniha zůstávala v úkrytu a Bekh se do ní konečně potají začetla.

Teď znala *Činy cinšárů* důvěrně, všechny dynastie, všechny usednutí na trůn, všechny těžké časy a velká rozhodnutí. Bekh měla pocit, že ji ta kniha vychovala. Nahradila jí otce, jehož nepoznala a který by ji byl učil o činech svých předchůdců, kdyby se byla směla stát jeho nástupkyní. Mohla se o ně opřít na své vratké cestě do Kjantenetnálu a sát z nich odvahu, pomalu a tajně, aniž by si strážní po jejím boku všimli. Navenek se Bekh nezměnila, ale uvnitř v sobě roztáhla duši jako vějíř, jako paví ocas, jako květ.

Za další chvílí a půl Bekh překročila Puklinu. Nebyla na druhé straně, kam až její paměť sahala. Krátký zastřešený můstek, klenoucí se přes vodní kanál bičovaný prudkým deštěm, odděloval Menší střep od Velkého střepu paláce. Celý z bílé mramorové krajky, hladké a oblé, působil jako vyřezaný z mýdla. Zvuk deště zesílil. Bekh se nadechla studeného, ale krásně čerstvého vzduchu prosyceného vůní vody. I tady čekala dějepisná dlaždice, bílá jako celý můstek, se zlatým nápisem. *Na tomto místě Nininiški z Ivarbisíru porazila poslední odpor uzurpátora Tuprešmy a prohlásila se cinšárou.*

Prohlásila se cinšárou. Ta věta Bekh něco připomněla.

Zpomalila. Stráže kráčející za ní to nečekaly a málem do ní vrazily.

Zůstala stát. *Odvážím se?*

Když se neodvážím teď, možná už nebudu mít příležitost.

„Omlouváme se, ale napadlo nás, zda máme právo vědět, jak náš otec zemřel,“ řekla s náhlou rozhodností. S potěšením znamenala, jak se stráže rozhlédly — o kom dalším to mluví? —, a otřes v jejich tvářích, když jim to došlo. *Použila cinšárské mnohocíslo.*

„Pakliže tomu nebrání obvinění proti nám vznesené, žádáme vás, abyste nám to sdělili.“

„Ževelešty,“ řekl opatrně jeden ze strážných, jako by jí tak chtěl připomenout její starý titul. „Nemáte právo...“

„Máme. Jsme jediným plnoletým potomkem našeho otce. Zřekl se naší matky, ale *nikdy se nezřekl nás*. V okamžiku jeho smrti jsme se stali cinšárou-šimtu, dědičkou. Až se obvinění proti nám vznesená podaří vyvrátit, usedneme na trůn. Jelikož víme, že jsme nevinni, musíme podle toho jednat a vyžadovat správné oslovení. Činit jinak by bylo rovno přiznání, že nám trůn nenáleží, a bylo by to pohrdáním zvyklostmi. Omlouváme se, že nám to nedošlo okamžitě; byli jsme otřeseni zprávou o cinšárově skonu.“

Uvědomovala si, že snad ještě nikdy nepronesla nahlas tolik vět za sebou. Připadala si ochraptělá. Zároveň shledávala podivně osvobozujícím, že tu není matka, Mežvemin ani nikdo z těch, kdo ji znají coby tichou dívku, zvyklou sedat v koutě a číst si.

Po výměně pohledů nad její hlavou ti čtyři velcí chlapi klesli na kolena. Byla z toho v rozpacích, neboť sloupořadí nezabránilo dešti, aby zmáčel podlahu.

„Měli jsme ke svému prohlášení zvolit lepší místo,“ řekla omluvně. „Vstaňte.“

Jejich nohavice, sahající těsně pod kolena, teď zdobily mokré skvrny.

„Hvězdnosti,“ pravil ten s obočím, „co poroučíte?“

Řekl to rázně, ale zachytila v jeho hlase nejistotu. *Ptá se holky, která by mohla být jeho dcerou, co má dělat.*

„Dostali jste rozkaz odvést nás do katakomb,“ ujistila se. Přikývla.

„Nuže, uposlechněte jej. Dokud se neprokáže naše nevina, nemáme právo vám poroučet.“ Nebyla si tím vůbec jistá. „Ale máme prosbu. Pro začátek bychom ocenili teplý šál a něco k jídlu.“

Uslyšela za sebou pohyb a šustění látky. Ohlédla se právě ve chvíli, kdy si jiný strážný odepínal pláštík. Byl to ten s velkým nosem. Než stihla něco namítnout, hodil jí plášť přes ramena. Byl z vlny a čpěl kouřem. Teprve když jej měla na sobě, uvědomila si, jak velké nepohodlí jí působil chlad.

„Děkuji... jeme,“ opravila se rychle.

Další strážný, ten s plnovousem, mezitím učinil tichý pohyb — spojil prsty v obvyklém posunku, který připomínal hlavu zvířete a měl přivolat nejbližšího cupita.

Bekh věděla, že tenhle posunek skoro nikdy nepůsobí v zahradách a na odlehlých místech. V soukromých komnatách zabere jen někdy a často se zpožděním. V chrámu jím cupita nepřivoláte nikdy. A také se obvykle nic nestane, když onen posunek udělá Bekh.

Z výklenku se sochou na konci můstku vzápětí vystoupila mladá cupita. *Kde se tu vzala tak rychle? Mají cinšárské strážce zvláštní moc? Jsou bez přestání sledovány cupity?*

Cupita k nim došla zvláště napjatým krokem, jako by jí bylo trapné, že uposlechla volání. Učinila neobratné pukrle. Byla to dívka podobného věku jako Bekh, o hlavu menší, bledá jako ten mramor kolem nich, jen tváře se jí červenaly. Zpod kudrnatých světlých vlasů zapletených do copu, ze kterého jí trčely neposlušné prameny ve všech možných i nemožných úhlech, vykukovaly stydlivě sklopené špičky uší. Na temně šedém stejnokroji se zástěrou, jaký nosily všechny cupity, bíle svítila šnečí ulita na dlouhém řetízku. Když cupita vzhlédla, její pohled se setkal s Bekhiným.

Všichni cupiti, které Bekh dosud potkala, byli jako ze škatulky; nikdy ji ani nenapadlo, že by cupita mohla mít neposlušné prameny vlasů, trčící od uší na stranu jako kliky ode dveří. Vždycky si myslela, že tohle dělají jen její vlasy. Pokud se něco takového stávalo ostatním dámám, asi znaly tajný způsob, jak trčící prameny zkrotit.

Bekh v cupitině bledé tváři našla nečekanou vlídnost. Žádná cupita se na ni tak nedívala. Rozhodně ne Brož Žába, matčina komorná. *Je to proto, že jsem se prohlásila cinšárou? Budou teď ke mně všichni laskavější? Cupiti budou vyskakovat zpoza rohů na mé sebemenší znamení a lidé se se mnou budou chytit přátelit? Pokud mne tedy nepopraví za hrdelní zločin, myslela si.*

Strážný promluvil nad její hlavou: „Její Hvězdnost bude potřebovat svačinu,“ řekl. „Dones to do katakomb pod Kjan-tenetnálem. A šaty — smuteční, vhodné pro cinšáru.“

Chudinka cupita vypadala nečekaným úkolem stejně vyděšená, jako byla Bekh vyděšená svou novou mocí. Odpověděla ale Bekh, nikoli strážnému. „Na míry se mám zeptat švadleny ževelešty Sevešanny, Jasnosti?“ pípala nejistě.

Bekh se hořce pousmála: „Švadlena nám nebrala míry, ani nepamatujeme — obáváme se, že je bude mít zastaralé. A musela bys kvůli tomu až do západní Zkosené věže. Pro začátek to nemusí být nic dokonalého. Všechno bude lepší než to, co máme na sobě.“

Cupita sklonila hlavu a odspěchala.

Skupinka cupitů sledujících cestu stráží palácem zmizela hned poté, co cinšárské strážce potkaly dvojici ze západních křídel a přebraly od nich věžeňkyni. Ze slov, která si strážní vyměnili, cupiti pochopili, že cinšár byl zavražděn — a dívka je podezřelá, protože je jeho příbuzná.

Ulita netušila, že měl cinšár dceru z prvního manželství. Kdo si z cupitů, kteří se s ní plížili chodbou, jí pošeptal, že ji vychovávala Sevešanna ze západní Zkosené věže a nikdo o tom nemluví, protože ta holka — Abekahán — neměla sebemenší naděje, že by kdy byla jakkoli významná.

Nu, teď najednou významná je. Cupiti se rozprchli, aby zprávu o cinšárově smrti — vraždě! — roznesli co nejrychleji co nejdál a pořádně na tom vydělali.

Ulita se s nimi do závodu nepustila. Možná se jí vyplatí trocha trpělivosti. Možná, když zůstane, zjistí ještě něco. Drb, o kterém bude vědět jen ona.

Sledovala chodbičkami strážce, kterak vedou velkými chodbami dívku v nemožně přešíváných šatech. Dívka byla na velkého člověka malá — jen o hlavu vyšší než Ulita — a měla podobně plnou postavu. Vypadala úplně obyčejně. Jako hodná holka, které si nikdo nevšímá. Ona si naopak všímala všeho — rozhlížela se po obrazech, jako by je viděla poprvé, a navzdory

tomu, že byla v nezáviděníhodném postavení, dokázala žasnout nad krásami Velké západní chodby.

Ulité tím byla velice milá. A tak odmítla uvěřit, že by tahle dívka mohla být vinna něčím tak strašným, jako je vražda cinšára.

Sledovala je dobrou chvíli a půl, bez ohledu na smýččení, které na ni čekalo v úplně jiné části paláce, a na hubování, které za nedochvilnost schytá od matičky. Spěchala za Abekahán a strážemi až k Puklině. Tam se zarazila. Přes vodu vedl zastřešený můstek pro velké lidi, ale cupití chodbička končila těsně před ním dvířky na velkou chodbu. Ulita se v této části paláce nevyznala. Musí tu být způsob, jak se přes můstek dostat — možná cupití cesta vede podkrovím můstku nebo oklikou přes jiný most. Klika velkých dveří na můstek byla výjimečně ve výšce velkých lidí. Většina klik v paláci počítala s cupitími komorníky. Některé dveře měly kliky dvojité. Jenže i můstek musí přece někdo smýčít.

Konečně si všimla kočičích vrátek vedle dveří. Stačilo se jen trochu přikrčit a snadno se jimi protáhla. Možná se nepočítalo s přítomností cupitů na můstku, ale šupinaté kočky nikdo v pohybu neomezoval.

Díky tomu nezmeškala to, jak se celá výprava zarazila u dlaždice Nininiščina prohlášení. A zůstala stát navzdory větru, který na ni chrstal šikmé spršky deště jako hrsti studených chalcedonů. Liják skoro přehlušil dívčina slova, ale Ulita pochopila obecný smysl její řeči. Viděla, jak stráže poklekají. To bylo úžasné. A věděla o tom jen ona.

A potom, k jejímu nekonečnému překvapení, jeden strážný učinil posunek přivolání. *Copak neví, že tady na můstku ho žádný cupit nemá odkud sledovat? Jak si myslí, že to děláme — že nějakým kouzlem vycítíme, že někdo spojil palec, prostředníček a prsteníček v tom směšném posunku, a přijdeme?*

Nebo že by o mně věděl?

Neměla na vybranou — nikdo jiný tu nebyl, a tak musela uposlechnout ona.

Liják padal kolem nich jako šumivý závěs a pleskal o hladinu vodního kanálu. Denní světlo, nečeřené barevnými skly oken,

dávalo všemu příliš ostré hrany a stíny, s nimiž nic nenadělal ani déšť. Ulita se bála — že uklouzne na mokré podlaze a natáhne se před nimi na zem, že v hlasitém hukotu deště přeslechne jejich příkazy a něco poplete, že se špatně pokloní, řekne něco, co neměla, a pokazí slavnostní náladu cinšáry-šimtu, která se právě prohlásila.

Když udělala pukrle, na které vůbec nebyla zvyklá, připadala si neladná jako loutka bez kloubů z jednoduché dětské divahry. Ale potom vzhlédla a její pohled se setkal s pohledem cinšáry-šimtu.

Cinšára-šimtu věděla, že se cupita cítí trapně. Ulita ještě nikdy nenašla ve tváři velkého člověka tolik pochopení. Přestože dívka musela být vyděšená jako kočka s přišlápnutým ocasem, která se schovala pod postel, sebrala dost odvahy na své prohlášení i kousek soucitu pro cupitu.

Ulita se rozhodla, že udělá mnohem víc, než co po ní strážný s modrým lemem žádá.

Bekh poprvé vešla do vnitřního paláce. (Věděla, že se zde narodila a prožila první rok života, ale na tu dobu neměla žádnou vzpomínku.) Všechno tu bylo tak skvostné. Těšilo ji, že černá vlna s modrým pruhem zakrývá velký kus jejího spravovaného oděvu.

Podlaha chodby byla vykládaná malachitem. Bekh kdysi měla prstýnek s kouskem malachitu, ne větším než hrášek. Sevešanna jí ho sebrala, že prý se jí stejně nehodí k očím. Tady byla celá podlaha, dobré tři sáhy na šířku a dlouhá tak, že se její konec ztrácel v dáli, poskládaná z hladkých kousků pokroucených zelených a tmavozelených pruhů, které se stáčely do rozevlátých vzorů připomínajících zmuchlané hedbáví.

Okna měla rámy a kliky ze zlata. Lustry připomínaly rozvětvené keře zavěšené kořeny vzhůru, jimž mezi větve kdosi rozprostřel obsah tisíce šperkovnic. Myriády baněk, rozsvícených

i za bílého dne, vrhaly duhové *orššů* — duchy světla — po stro-
pě, ohromných plátnech obrazů i malachitu podlahy.

Ale než se Bekh stihla rozkoukat po vši té nádheře, vedly ji stráže po širokých schodištích dolů, dolů a dolů, kde dra-
hokamy vykládanou podlahu rychle vystřídala jednobarevná
žula, stropy se znovu snížily a stěny přiblížily k sobě. Odně-
kud z hloubi pod nimi znělo tiché vrčení démonů.

Ve vstupním sále vězení ji přijal vrátný s okázale velkým
svazkem klíčů u pasu. Sundal spící kotě ze zápisní knihy, aby
tam mohl uvést její jméno. Kotě se protáhlo, zívlo, černé šu-
piny se mu zaleskly v matném světle stolní lampy. Zamžoura-
lo na Bekh modrýma očkama a pištivě mníklo.

Vrátný mezitím čekal s perem vznášejícím se nad stránkou.
Bekh zaváhala. Nemohla si nechat své dívčí jméno, pakliže
hodlá trvat na tom, že je dědičkou. Zároveň neměla vůbec
žádný čas zamyslet se nad tím, jaké jméno přijme.

*Ne? A co všechny ty divoké sny, které jsem snila v komnatách
Sevešanny, když jsem předstírala, že si čtu?*

To byly jen sny.

Ale v nich jsem si jméno vybrala, ne?

Nadechla se. „Její Jasnost Cerežvalán, třetí toho jména, cin-
šára-šimtu.“

Vrátný se na ni podíval, jestli se nezbláznila. Pokusila se ne-
tvářit se provinile, že jej tak vyděsila. Vyměnil si ale pohledy se
strážnými za jejími zády, zda je tomu opravdu tak, a ti mlčením
či němým přikývnutím její slova potvrdili.

Ulita cestou do čamnaty Spirály prasklých cihel utíkala, ale i tak
jí trvalo skoro chvíli, než do ní celá udýchaná vpadla. Mohla
najít jinou, bližší čamnatu. Jenže tohle byl její domov, srdce
jejího světa, a úkol, který dostala, chtěla plnit se svými.

Jako všechny cupití čamnaty i tato se krčila v jednom z kou-
tů paláce, pro něž velcí lidé neměli upotřebení. Nacházela se

nad hudebním dómem s klenutým stropem. Podlahu tedy tvořil kopeček cihel, které se stáčely ve spirálovém vzoru. Strop čamnaty už byl rovný. Kdo se postavil do samého středu spirály, mohl na něj skoro dosáhnout. Nad stropem se klenula měděná kupole dómu a hlasité cvrknání deště o její hladký povrch doléhalo až sem.

Naproti dveřím stála pec postavená ze zbytků prasklých cihel a na plotně se vždycky vařila voda na čaj. Cupiti roznášeli tácky s čajovými soupravami ke stolkům z beden od čaje. Stolky měly zešíkma seříznutá dna, a aby se udržely na svažující se podlaze, byly zajištěny železnými klíny vraženými do spár mezi cihlami. Další cupiti posedávali na polštářích, někteří sami, jiní v hloučcích. Většina z nich si našla místa po obvodu čamnaty, kde se mohli opřít zády o zed.

Vůně čajů, jídla a koření plnila vzduch a vytvářela jedinečnou duši čamnaty, které Ulita říkala domov. Kolem ní se promýkla Sponka Beruška a nesla někomu na druhém konci misku čerstvě usmažených srpinek. V Utanasíru nedávno vyšlo ze vkusu jíst chlebové patky — zasloužila se o to stará paní Kišt, žena soudce Ješemžetchera, pravděpodobně proto, že jí činilo potíže patky rozkousat. Cupiti tak získali nadbytek patek, které krájeli na tenké srpkovité plátky a smažili na zbytcích přepuštěného másla s medem a kořením čamas, oblíbenou přísadou do čaje.

Ulita při pohledu na srpinky dostala hlad. Najednou si připadala unavená. Neudělala dnes zase tolik práce, ale hodně se naběhala. Vrhla jeden rychlý pohled k peci a k matičce čamnaty. Má jí předem ohlásit, co se chystá udělat? Ale ne, nikdo jiný to nedělá. A ona má právo, stejně jako každý člen hajjantu. Jen je dosud nikdy nevyužila.

Pomalou došla do středu čamnaty, do středu spirály. Ruka jí zabloudila k přívěsku na krku, k bílé šnečí ulitě na řetízku, která jí dala Jméno. Pokaždé když si něčím nebyla jistá, podvědomě skrývala ulitu do dlaně, jako by chtěla před ostatními utajit svou totožnost. Byl to směšný zlovyk; členové jejího hajjantu ji pochopitelně poznali i tak.

Do středu spirály se stavěli cupiti s důležitými zprávami nebo velkými úkoly. Sama to ještě nikdy neudělala. Věděla jen, že i když sedí v koutě s přáteli, jí a pije a baví se, pokaždé má koutkem oka sledovat střed čamnaty a věnovat pozornost každému, kdo se tam postaví.

Teď tu stanula ona, na špičce jejího malého světa, a připadala si jako mocná kouzelnice: celá čamnata se rázem ponořila do ticha, ustaly šeptané hovory a cinkání nádobí, všechno až na děšť nad kupolí. Všechny pohledy se rázem upřely na ni. V tuto denní dobu byla čamnata poloprázdná, ale Ulitu stejně děsilo, že se stala středem pozornosti tolika cupitů naráz.

„O—o cinšárově smrti asi víte?“ začala. Nepříliš dobrý začátek.

„Samozřejmě že už to sem donesli,“ okřikla ji matička od kamen. „Snad sis nemyslela, že budeš první?“

„Ne, ale ten zbytek jste neslyšeli a... a taky mám úkol od samotné cinšáry-dědičky!“ hájila se Ulita.

Čamnata ztichla tak, že kdyby v tu chvíli někdo upustil jehlu, z toho rámusu by jim zvonilo v uších.

„Cinšár má dceru z prvního manželství, Abekahán. Žila až úplně na kraji paláce, ve Zkosené věži nad Zelenými dveřmi, se svou matkou Sevešannou z Arbasíru. Všichni ostatní na ni zapomněli, ale cinšár se jí nikdy nezřekl a nedávno měla devatenácté narozeniny. Proto upadla v podezření a proto ji cinšárské strážce odvedly do vězení pod srdcem paláce.“

Ulita se potřebovala zhluboka nadechnout. Jak jim jen povědět o tom, že ta dívka v ní vzbudila zvláštní náklonnost a úctu? Sama tomu pořádně nerozuměla.

„Něco o nečekané dědičce už jsme taky slyšeli,“ skočila jí do řeči matička. „Sám vrchní tříbič pravdy se jí prý chystá usvědčit a pevně věří v její vinu.“

„Tohle jste ale neslyšeli: když ji vedli přes můstek do Velkého střepu, prohlásila se. Začala mluvit cinšárským mnohočíslem. Řekla, že je nevinná a že se tudíž musí chovat jako cinšára, protože až se její nevina prokáže, ona usedne na trůn. Vypadala přitom tak statečně. Na někoho, kdo žil celý život v nejzazším koutě paláce. A strážce před ní poklekly. Do kaluže!“

Pokusila se přenést něco z toho, co cítila, na zbytek čamnaty. Doufala, že by jí to mohlo svítit z očí a zvonit z hlasu.

„A potom mě jeden z nich přivolal a dal mi úkol. Mám cinšáře-dědiče přinést svačinu a oblečení.“

„Nu dobrá,“ vložila se do toho matička. „Pošlu někoho do kuchyně — Beruško, Ještěrko! — a ty zatím skoč něco vyhrabat na půdu.“

Ulita potřásla hlavou. „Poslouchejte! Ona nemá žádné spojence. Nemá žádnou naději. To si určitě všichni myslí — zvlášť velcí lidé. A vy taky. Taky si myslíte, že nezáleží na tom, co jí přinesu za šaty. Nejspíš jí v nich jen popraví, že? Já ale tuším, že na ní něco je. A že *my* bychom jí mohli pomoci — alespoň trochu —, a když se potom stane cinšářou, bude *naši* cinšářou.“

Chtěla tím říct, že bude zavázána zvlášť hajjantu čamnaty Spirály prasklých cihel? Hajjanty mezi sebou tiše soupeřily a přízeň cinšáry by znamenala mnoho. V koutku Ulitiny duše se však krčila představa cinšáry, která je zavázána celému cupitímu druhu.

To by byla zajímavá hra.

Cupiti si hráli na to, že to oni jsou pány Puklého paláce. Tajně ovlivňovali životy velkých lidí malinkatými a zdánlivě nevýznamnými činy, jako třeba že přinesli ke svačině mrkev místo hrášku nebo přiložili do krbu polínko buku místo borovice. Hra měla svá pravidla a Ulita by jich mohla využít ve svůj prospěch.

Nikdy po ničem takovém netoužila. Hrát si s živými bytostmi nepovažovala za zábavu.

Jenže tady jde o život. Může se pokusit hrát, aby Bekh zachránila.

„Toto je má velká hra,“ prohlásila. Čamnata užasle zašuměla. Znali Ulitu a věděli, že nikdy hrát nechtěla.

„Chci, abyste se vydali na půdy a pomohli mi najít šaty hodné cinšáry — smuteční, ale s cinšářskou modří — a založili je, aby jí nebyly dlouhé. A šperky, které by se k nim hodily. Až jí poneseme jídlo, vezmeme hezké nádobí, stříbrné talíře a drahý

porcelán; zkrátka, budeme se k ní chovat jako k cinšáře-dědičce. A pomůžeme zbytku paláce, aby ji tak viděl. Takový je můj úkol.“

Pokud neuspěje, bude to možná nejkratší velká hra v cupitích dějinách.

Promarnila právě svou jedinou možnost zahrát si velkou hru?

Stejně o ni dosud nestála.

Matička pokývala hlavou: „Tak takhle? Tak takhle. Beruško, jídlo, něco výživného, co zlepší náladu vězeňkyni; vývar, nějaký načančaný hlavní chod, zákusky. Lepší čaj. Nejlepší nádobí, jaké v kuchyni najdou. Běž! Ještěrko, skoč do Zkosené věže nad Zelenými dveřmi a vyžádej si osobní věci cinšáry-dědičky. Vezmi na ně velký koš a všechno jí to dones; v katakombách asi nebude skříň se zásuvkami nebo truhla, může si aspoň vybrat spodničky a jiné potřeby a zbytek uložíme někde poblíž. Utíkej! Všichni ostatní — vzhůru na půdy! Slyšeli jste Ulitu — je drobná. Založit sukni bude snadné, ale podívejte se po něčem se šněrováním.“

„Totiž, není vysoká, ale jinak je docela... totiž, má postavu asi jako já. A je jen o hlavu vyšší, asi,“ doplnila Ulita.

Prstýnek Pomněnka, zkušená švadlena, ukázala rukou, jestli tak a tak a tak, a Ulita se pokusila odhadnout po paměti co nejpřesněji velikost Abekahániných ramen, pasu a boků. Prstýnek Pomněnka nad tím chvilku přemýšlela a potom vyhrkla řadu čísel, jimž rozuměly jen ostatní šičky v čamnatě.

A zatímco ty vyrazily na půdy za skrytými poklady zapomenutých a nenošených věcí, Ulita si nechala od matičky nalít hrnek sladkého čaje, který do sebe žíznivě obrátila, a teprve pak se vydala za nimi. Ne na půdy, ale ke komnatám v jednom ze severozápadních křídel. Dostala totiž nesmírně troufalý nápad, o kterém nikomu neřekla. Určitě by jí vysvětlili, jak je hloupá. Možná byla. Přesto šla.

Ulita se několikrát zeptala na cestu, neboť v téhle části paláce se nevyznala.

Cestou přemýšlela nad tím, jak ji malá dědička zaujala, a zda má nějakou naději stát se opravdovou cinšářou. A taky o tom, jakého věhlasu by dosáhla ona sama, kdyby mohla na stará kolena vyprávět celé čamnatě, že jednou, *jednou* vyřizovala důležitou pochůzku pro samotnou *cinšáru*.

Na to, zda cinšára-dědička usedne či neusedne na trůn, bude mít možná vliv právě Ulitino rozhodnutí. Nevěděla, jestli je správné. Zvolila cíl své cesty na základě vyprávění Nefritové Kočky. Ta se však mohla mýlit nebo si naschvál vymýšlet. Ráda tahala Ulitu za nos.

Jejím cílem byly docela malé komnaty v Menším střepu, které patřily jedné z odnoží Narvisíru. Šlo o jeden z nejvýznamnějších rodů, ale tento jeho výhonek neměl takřka žádné postavení a rozhodně neměl budoucnost. Byl příliš neobyčejný, než aby se dalo očekávat, že bude pokračovatelem rodu.

Jelikož čas večere se teprve blížil, nemohla se prosmýknout dovnitř pod záminkou, že nese něco k snědku. A nemohla ani vejít a začít uklízet, obyvatel komnat byl totiž přítomen.

Přesto vklouzla do komnaty, našla je na lenošce v podvečerní dřímotě a chvíli si je překvapeně prohlížela. Nefritová Kočka ji poučila, jak lyrišt Lapsůnamat oslovovat a jak se k nim chovat, ale Ulita stejně nečekala osobu, u které se doopravdy nedá s jistotou říci, zda je to muž, či žena. Lapsůnamat na sobě měli kalhoty, pánskou košili a vestu — ale také měli dlouhé vlasy a v nich zapletené hedbávné květiny, růž na tvářích a barevné stíny na víčkách... a vousy.

Nefritová Kočka ji zapřísahala, aby na Lapsůnamat nezářela jako na nějakou pohádkovou bytost, pokud je někdy potká.

Měniví cupiti mívali dvě Jména a nosili buď jedno, nebo druhé — podle toho, jak právě chtěli být oslovováni. Slyšela o cupitech, kteří nosili obě Jména zároveň a nechávali si onikat, ale asi žili všichni daleko na východě, protože dosud žádného nepotkala.

Ulita se tedy vynadávala, dokud o tom Lapsûnamat nevěděli, a až když měla pocit, že si zvykla, docela tiše a zdvořile si odkašlala.

Lapsûnamat sebou polekaně trhli, přešli z dřímoty do naprosté bdělosti během jediného okamžiku, posadili se na leňošce a zamračili se na Ulitu.

„Co?“ štěkli. Asi jim přetrhla hezký sen. Hlas měli mužský. Ulita se přistihla, že o nich uvažuje spíše jako o muži, který se rád líčí a zdobí, jako to dělají někteří stejnosnubní.

„*Lyrışt* Lapsûnamat,“ řekla. Na nezvyklém oslovení si div nepřekousla jazyk. „Nesu jim něco tuze důležitého. Nejprve mi dovolí sdělit jim závažnou zprávu; prosím je, aby se připravili na pořádné leknutí.“

Lapsûnamat se zamračili jinak, zvědavě. „Myslíš ještě větší, než když jsi mě probudila?“ řekli kousavě. Ulita jen vážně přikývla.

„Ven s tím,“ poručili si Lapsûnamat.

„Cinšár je mrtev,“ vyplivla, jak tu zlou zprávu chtěla mít co nejdřív za sebou. „Zavražděn,“ dodala ještě.

„Kdy?“

„Kolem třetí chvílíle po obědě.“

„To mi neseš opravdu začerstva. Tady se obvykle dozvídáme novinky sybt staré. Jsem snad podezřelý? *Prske*, celé odpůldne jsem prospal úplně sám; to nevypadá dobře. Ale předtím jsem byl na slavnosti Modré Chrš, viděla mě tam spousta... Ne, počkej, nic neříkej — první podezřelý je ten, kdo zdědí trůn. Kdo to vůbec je? Cinšárovy děti — chudáčci malí — jsou ještě... snad nás nečeká správčovství?“

Na Bekh všichni zapomněli, pomyslela si Ulita.

„Cinšárova dcera z předchozího manželství dosáhla plnoleposti minulý sybt.“

„Aha, to je podezřelé načasování! Sedí na trůně, nebo ve vězení?“

„Ve vězení. Vyšetřování se prý ujme vrchní tříbič pravdy...“

Ulité neuniklo, jak se po těch slovech napjaly některé svaly v té nalíčené tváři.

„...a Její Jasnost by ocenila, kdyby její pravdu tříbil i někdo, kdo si není naprosto jist její vinou.“

„Tak proto přicházíš za mnou!“ zvedli Lapsûnamat obočí.

„Její Jasnost mě pověřila, abych našla někoho, komu svěřit ten úkol.“ To byla lež. Ulita se pověřila úplně sama. *Až se na to přijde...*

„Jsem první, nebo už tě někdo poslal do *prskliny*?“ otázali se zvědavě Lapsûnamat.

„Jsou první. Myslela jsem... ona nemá žádné spojení, jen nepřátele.“

„Myslelas, že se jí ujmu, protože je ztracený případ — jako já?“ zasmáli se hořce Lapsûnamat.

Ulita nevěděla, co na to říci.

„Nebo sis myslela, že se rád postavím vrchnímu tříbiči pravdy? Jenže já se mu *nemůžu* postavit. Nemám žádnou vážnost. Pokud on prohlásí, že je ta holka vinna, tak s tím nic nenadělám.“

Měřili se pohledy. Ulita tušila, že zírá prosebně jako šupinatá kočka, která uvázla na špatné straně okna v letní bouřce. Lapsûnamat měli zatrpklý pohled hejska, který nedělá nic, z čeho mu neplynou výhody. Že by se Nefritová Kočka mylila, když vyprávěla Ulitě o jejich laskavém srdci?

„Vyřid' cinšáře, že přijímám,“ řekli náhle, vstali a došli k nástěnnému zrcadlu, před nímž si prohrábli vlasy. „Půjdu vyslechnout osobní strážce, které cinšára hlídaly. Místo činu už nespěchá, vrchní tříbič jistě posbíral důkazy a nechal odnést tělo. Běž za svou paní a vyřid' jí, že ráno si s ní přijdu promluvit.“

Ulita se hluboce poklonila a skryla tak nečekaný ruměnc. Lapsûnamat si myslí, že je služebnou, možná dokonce osobní komornou samotné cinšáry-dědičky! V tu chvíli poprvé opravdu hluboce zatoužila po tom, aby tomu tak bylo — aby byla něčí komornou, aby měla velkého člověka, kterému by mohla říkat *má paní*. Přemýšlela o tom pocitu celou cestu do katakomb.

Cupiti byli rychlejší, než čekala. V té rychlosti četla jejich nevy-slovenou podporu mladé cinšáře-dědičce, nebo možná jí a je-jímu velkému úkolu. Sehnali někde na půdě, ve velkých šat-ních skříních, alespoň dvě pokolení staré smuteční šaty zhruba ve velikosti, na kterou Ulita dědičku odhadla. Musely patřit někomu z cinšářské rodiny, protože nebyly dokonale fialové, nýbrž zdobené tenkými modrými stužkami a krajkami. Měly překrásný živůtek posázený ametysty, fialovými perlami a lapi-sy lazuli. Sukně byla dlouhá a cupitám trvalo přesně pět luhů založit ji a narychlo přistehovat.

Ulita dostala na cestu k cinšáře prádelní koš plný věcí a za ní šly dvě další cupity s jídlem. Pouť do katakomb jim trvala skoro chvílí a Ulitě bylo zřejmé, že napříště bude muset nechat po-slat jídlo z nějaké bližší čamnaty.

Cela, do níž Bekh zavřeli, byla prostornější než její komůrka v matčiných komnatách. Neměla okna, ale ozdobnou mříží sem proudilo z chodby světlo. Tvrdá postel, zástěna, za níž se mohla převléknout, umyvadlo, džbán s vodou a kbelík s ví-kem — to byli její jediní společníci.

Doma neměla zástěnu. Ale zase tam byl splachovací záchod. Posadila se na postel a začala přemýšlet.

Její první myšlenka patřila bláhové naději, že co nevidět uslyší na chodbě kroky Sevešanny, která ji přijde zachránit. Bude jízlivá a nepříjemná a dá jí jasně najevo, jakým zklamá-ním je pro ni Bekh ve vězení, Bekh zločinkyně, byť jen do-mnělá, a že je Bekhinou chybou, že se nechala uvěznit.

Ale vysvětlí strážím, že Bekh byla v Mežvemininých kom-natách celé odpůldne a rozhodně je nevinná, a odvede ji do-mů. Nějak zařídí, aby Bekh nebyla dědičkou, a všechno se vrátí zpátky. A Bekh bude do konce života doufat, že se matka nikdy nedozví o tom, co řekla strážným na můstku a že si zvolila jméno Cerežvalán, protože by se jí už nikdy

nepřestala vysmívat a vyprávět tu trapnou příhodu na každé sešlosti.

Stejně jako tu, jak Bekh zabloudila v chodbách a tolik se styděla zeptat na cestu, že raději šla dál a dál, až došla do různého křídla.

Nebo jak k ní poprvé přišlo zjevení Rudé Chrš a ona si ničeho nevšimla a po celou slavnost Nůrůů chodila s červenou skvrnou vzađu na šatech, k velkému pobavení ostatních.

Nebo jak si při Velké zkoušce z dějepavy byla natolik jistá odpovědí, že se postavila a hrdě vykřikla do ticha jméno cinšára, který potlačil třetí povstání žlutého křídla. Byla si *tak* jistá, jenže se spletla, nebyl to Ješmetcher, ale Jašemtichár.

Tenkrát se na ni učitelka podívala a zavrtěla hlavou a byl to ten nejtrapnější okamžik Bekhina života. Matka tuhle příhodu uměla předvádět krásně a se všemi podrobnostmi; Bekh jí tehdy všechno vypověděla, když se jí přišla vybrečet na lem sukně. Kdykoli to matka vyprávěla společnostem urozených dam na čajových dýcháncích, napřímila se, nafoukla tváře, zvedla obě ruce a začala poskakovat na špičkách, načež vyhrkla: „Ješmetcher!!!“ vysokým pisklavým hláskem. Bekh to pokaždé přinutilo přenést se zpátky do toho dne a prožít tu hanbu znovu. Dámy matčino představení velmi bavilo, takže je předváděla opakovaně.

Přitom tenkrát, když utírala Bekh slzy z tváří, se na ni vlídně usmála a spiklenecky slíbila, že to bude jejich tajemství a ona o Bekhině přerěknutí nikomu nepoví.

Nebylo to poprvé, co něco takového slíbila. Když se matka usmála a předstírala, že je Bekhinou nejlepší přítelkyní, Bekh jí ochotně svěřila všechna svá tajemství v naději, že si je matka nechá pro sebe. Nakonec ale nikdy neodolala a zkrátka se *musela* podělit o Bekhinu ostudu. Bekh se nechtěla vzdát bláhové naděje, že jednou se matka zachová jako hodná maminka. Nikoho jiného než Sevešannu neměla.

Proto i teď doufala (aniž tomu opravdu věřila), že se v Sevešanně probudí mateřský pud a zavelí jí vysvobodit dceru z vězení. Nepochybovala, že Sevešanna by to svedla. V Bekhině

světě byla tou nejmocnější ženou a dokázala všechno, co si umanolala.

Ne, ne. Když se stanu cinšárou, budu mocnější než matka.

Ta myšlenka se jí v hlavě třepetala, ale neuchytila se. Byla příliš odvážná.

Můj starý život skončil, už se nikdy nevrátím do své komůrky a matka už se mi nebude moci posmívat. Musím teď myslet na jiné věci, na jiné lidi.

Cinšárova smrt v ní nevyvolávala žádné osobní pocity, jen neurčitý temný otřes, jako by jí pod nohama podtrhli koberec. Neměla na něj jedinou vzpomínku, nikdy s ním nepromluvila. Skončila vláda cinšára Taštchemíra, začne vláda někoho jiného, možná její.

Vražda cinšára a vražda blízkého příbuzného byly jediné dva zločiny, které se trestaly smrtí. Všechno ostatní se řešilo vyhoštěním. Někde venku mimo palác se sice prostírala pole, kde se pěstovalo jídlo, ale bezprostřední okolí paláce tvořil neprostupný prales plný dravé a jedovaté zvěře a zrádných močálů. *Vyhoštění* byl také trest smrti, jen potom nikdo nemusel uklízet krev. A měl příchut naděje: možná se někomu podařilo, když se za ním zavřely Zelené dveře s vážkou, projít pralesem na druhou stranu. Možná jej divocí lidé, kteří tam žili, vzali mezi sebe.

Zkusila si představit samu sebe, jak se prodírá lesem a ode všad ji pozorují blyskavá očka dravé zvěře. Ne, pokud ji odsoudí, bude to mít rychle za sebou: cinšárovražda a otcovražda zároveň? Nebyla si jistá, jak se popravuje — nevěděla o nikom, koho popravili —, ale myslela si, že se to dělá setnutím hlavy velkou ostrou sekerou. Rychlý konec. Lepší než pomalé mučení pralesem.

Nepřišlo jí to zase tak strašné; uvědomila si, že na svém životě nijak zvlášť nevisí, a má-li jej ztratit, nebojí se toho. Ne příliš.

Mnohem větší strach má z toho, že ji korunují a ona vzápětí ujistí celý palác, že je úplně neschopná cinšára. Protože netuší, jak vládnout. Předpokládala, že od toho bude mít nějaké

rádce. Ona bude hlavně sedět na trůně a dobře vypadat v šatech, ne?

Možná se jí rádci budou neustále ptát, jak by rozhodla o tom či onom, a každý její návrh pohrdavě zamítnou, načež jí předloží vlastní, mnohem moudřejší návrhy. Vládnutí jako nekonečné zkoušení z předmětu, který neovládá, před třídou plnou učitelů, kde je ona jedinou žákyní. Co hůř, na jejich rozhodnutích budou záviset lidské osudy. Co když někomu svou hloupostí ublíží, co když ji rádci v něčem poslechnou a skončí to neštěstím? Představa jako ze zlého snu.

Jsem nevinná. Nemůžu jim dovolit, aby mě odsoudili za něco, co jsem neudělala — protože potom ten, kdo cínšára zavraždil, dosáhne svého.

Pocítila uvnitř zvláštní studenou tíhu. *Toble je teď můj palác, moje vláda, a je na mně, aby to byla vláda dobrá a spravedlivá. Prsle.*

Ke dveřím se přihnul obrovský prádelní koš na nožičkách v doprovodu strážného. Byla to cupita. Strážný otevřel dveře a hlídal, zatímco cupita položila na zem koš a další dvě vklouzly za ní a kladly na postel jeden tác s čajovou soupravou a druhý s jídlem, které báječně vonělo. Měly také přenosné lampy, ty rozmístily do rohů a osvětlily jimi jinak temnou místnost. Bekh jejich pile uváděla do rozpaků.

„Jasnosti, s vaším dovolením, nemáme mnoho času,“ řekla první cupita. „Někdo zahlédl tříbiče pravdy na cestě sem; bude lepší, přivítáte-li jej vhodně oblečená.“

Tříbič. Ne matka. Kupodivu pocítila malinkou úlevu.

„Máš pravdu, večere počká,“ souhlasila Bekh, popadla z koše šaty a zapotácela se pod jejich vahou.

„Pomůžu vám, Jasnosti!“ zvolala cupita a hned začala úkolovat zbylé dvě: „Ještěrko, Beruško, posuňte tu zástěnu, takhle se za ni nevejdeme.“ A sotva tak učinily, doslova nastrkala Bekh za zástěnu, stoupla si na špičky a začala jí rozvazovat šněrovačku.

„Jak se jmenuješ?“ zeptala se jí Bekh.

„Ulita z čamnaty Spirály prasklých cihel,“ odvětila cupita a přetáhla jí šaty přes hlavu. Hodnotícím pohledem sjela Bekhino prádlo (baňaté bílé kalhoty pod kolena, přes ně bílou spodničku z nařasených pruhů látky, které měly dodat vrchní sukni objem, a těsný bílý živůtek se šněrováním vpředu, který Bekh tlačil). „Spodnička prozatím postačí, ale ten živůtek vám je dávno malý,“ prohlásila.

„My víme. Matka říkala, že stačí trochu povolit šněrování a můžeme ho ještě rok nebo dva nosit.“ *Taky říkala: aspoň tě to bude ponoukat, abys zhubla.*

To už jí cupita rozvažovala šněrování. Bekh nikdy neměla osobní komornou — matčina komorná jí někdy pomáhala s česáním, ale nikdy s oblékáním, protože „jsi už přece velká holka, zvládneš se obléknout sama, ne?“.

Matka neviděla rozpor v tom, že jí samotné Brož Žába zavazuje šněrovačku, uhlazuje záhyby sukně a natřepává rukávy, aby byly pěkně zřasené. Bekh jednou v záchvatu dospívání odsekla: „Ty jsi taky velká holka a necháváš se oblékat!“ a na výprask, který následoval, jen tak nezapomněla. Nešlo ani tak o tělesnou bolest, ale o dusné ticho mezi ní a matkou, které trvalo ještě sybty a škrtilo ji podobně jako těsná šněrovačka. Musela ji odprošovat několikrát denně po celé ty sybty, až se matka nakonec přece jen rozhodla, že jí odpustí.

Zkrátka, Bekh nebyla zvyklá, že z ní někdo strhává oblečení, a připadala si v tu chvíli dokonale trapně, jsouc za zástěnou polonahá s cupitou, kterou sotva znala. Zůstala jen v košilce z látky jemné jako kapesník: právě tak průsvitné, aby skrze ni byla zcela zřetelně vidět její ňadra.

Cupita se taky netvářila dvakrát sebejistě. Asi se neocitala každý den za zástěny s tlustými polonahými ženami. Navíc při své výšce měla Bekhin hrudník přímo před očima. Bekh jí ani nezazlívala, když na něm na jeden mžik utkvěla pohledem a začervenala se. Ale cupita hned nato vystrachala z koše zpevněnou šněrovačku s výztužemi, která se zavazovala vzadu, a pomohla jí Bekh pevně utáhnout.

Byl to neskutečně pohodlný pocit. Tělo jí vklouzlo do šněrovačky jako těsto do formy na květídort, její příliš velké břicho a příliš velká prsa zapadly do křivek výztuží a nechaly se spoutat a zároveň osvobodit. Když byly tkanice utažené, měla Bekh poprvé po letech pocit, že jí prsa nevisí na hrudi jako dvě těžká závaží, která ji nutí se hrbít. Najednou bylo *o tolik snažší* narovnat záda. Vsadila by se, že její výstřih teď vypadá působivě. Škoda že tu není zrcadlo.

„Neutáhla jsem to moc?“ strachovala se Ulita.

„Ne. Je to dokonalé,“ zasmála se Bekh.

Ulita jí přetáhla přes hlavu svrchní šaty, tmavě fialové a těžké jako bouřkové mračno plné krup. Měly živůtek, který se zavazoval nenápadnými stužkami vpředu, vzadu i na bocích, a tím se dala upravovat jeho velikost. Sukně byla obrovská a přezdobená. Rukávy měly tak velké kapsocípy, že by do nich snad nacpala svačínový koš, příruční knihovnu i paraple, jako dáma Nurchršnurbeš z její oblíbené dětské knížky. Na všem bylo nashiťo příliš mnoho těžkých drahých kamenů. *V tomhle se budu moci sotva hýbat*, myslela si Bekh a zároveň se cítila nádherně rozmazlovaná takovým přepychem. Pohladila živůtek, prsty přejížděla po všech těch hladkých těžkých kamenech zasazených v kovových lůžkách. Připadala si jako velká šupinatá kočka. Měla chuť příst.

Sotva byly tkanice zavázány, Ulita otevřela krabičku plnou šperků. „Vyberte si, Jasnosti, a já vám zatím učešu vlasy.“

Nečekané bohatství konečně vzbudilo Bekhino podezření. „Komu vděčíme za to všechno? K cinšárským šperkům přece přístup nemáme, nebo ano?“

„Palác je plný starých pokladů, o kterých vědí jen cupiti,“ řekla Ulita nesměle. Asi prozrazovala tajemství, které neměla.

Šperky byly jednoznačně staré, dávno vyšlé z oblíby, ale přesto překrásné. Byť nevypadaly příliš draze nebo vzácně, představovaly mnohem větší bohatství, než jaké Bekh kdy vlastnila. Cupiti ji dojali. *Inu, pokud se stanu cinšárou, nebudu vládnout jen lidem, ale i cupitům. Je dobře, že mi to připomínají.* Vybrala si šňůru fialových skleněných korálků na krk, čelenku

zdobenou lapisy lazuli, z nichž největší jí visel na řetízku nad kořenem nosu jako třetí oko, a docela malý prsten s kvítkem rozrazilu ze čtyř modrých kamínků. Nepatřil do stejné sady — ani stejné dynastie — jako členka, ale líbil se jí.

„Tohle postačí. Nebudeme to přehánět, nebo se někdo začne divit, kde jsme k tolika pokladům přišli.“

Ulita ji ověšila vybranými šperky, sepnula jí vlasy do drdolu, posadila na ně členku a potom přes ni jako sváteční ubrus přehodila ohromné kolo fialové krajky — smuteční závoj, na okrajích zatížený slzami zčernalého stříbra.

„Tak, Jasnosti. Teď vypadáte opravdu — cinšársky,“ prohlásila Ulita spokojeně.

„Cítíme se cinšársky. Jen nás trochu zebou nohy.“

Ulita zděšeně vypískla, až se Bekh musela pod závojem smát. Na dně koše byly našťestí plstěné trepky — ne právě hezké, ale ohromně pohodlné. A jelikož sukně sahala Bekh až na zem, nehrozilo, že by trepky někdo zahlédl, pokud nebude dělat příliš dlouhé kroky. Posadila se na postel.

„Stihnu se ještě najíst?“ zeptala se.

Mezi mřížemi se protáhlo černé kotě z vrátnice a mňálo.

„Můžete jíst, až tu tříbič pravdy bude, Jasnosti. Dáte mu tak najevo, že se ho nebojíte.“

Jenže já se ho docela bojím.

Dvě menší cupity zmizely s prázdným košem a Bekhinými starými šaty. Ulita zůstala, pomohla jí odhrnout závoj a nalila čaj. Víc toho nestihly; chodbou se rozezněly kroky.

Ulita se polekaně rozhlédla: z cely nevedly žádné tajné cupití chodbičky. A cestu ven jí právě uzavřel přicházející tříbič. Vrhla se alespoň za zástěnu. Bekh se tam podívala a s úsměvem postřehla, že cupita rovná šperkovnici, hřeben a ostatní drobné předměty na malou římsu v rohu u umyvadla, aby se něčím zaměstnala.

Kotě se pokoušelo vyškrábat po Bekhině sukni na postel.

Tříbič pravdy byl vysoký, hubený muž s orlím nosem a úzkými rty. Také byl překvapený. Čekal vyděšenou vězeňkyni, ne malinkou cinšáru ve smutečním, která docela klidně svačí.

A dělí se o jídlo s koťátkem, které jí olizuje máslo z prstů a hlasitě přitom přede.

„Bylo mi řečeno, že jste se prohlásila cinšářou... Jasnosti,“ řekl a jeho tón jasně říkal, že to je nehorázná drzost.

„Je to naše povinnost. Vaše jméno, pane?“ připomněla mu, že on tu svoji — představit se — poněkud zanedbal.

„Narišta Narpi, vrchní tříbič pravdy ve službách Jeho Jasnosti cinšára Taštchemíra.“

„Chápeme správně, že jste v jeho službách — a zastupujete jeho zájmy —, přestože je po smrti?“ Možná to pronesla příliš věcně a studeně, ale celá ta záležitost se smrtí cinšára jí stále připadala jako něco vzdáleného a nepříliš skutečného.

„Dokud nezjistím pravdu o jeho vraždě, ano. Potom složím přísahu věrnosti jeho nástupci.“

Bylo jasné, že nevěří, že by tím nástupcem mohla být ona. Nevěřil jí.

„Nuže, pane Narišto, ptejte se nás.“

Zeptal se, kde byla v jistou dobu toho dne a kdo to může potvrdit; čekala tu otázku a byla nesmírně vděčná, že odpůldne trávila s Mežvemin a jejími přítelkyněmi. Kdyby si místo toho chtěla číst o samotě... Narišta Narpi vytáhl sešitek a zapsal si jména, která mu dala.

Potom se zeptal, kolik má peněz. Pousmála se: „Myslíte, že bychom zaplatili nájemnému vrahovi? Nemáme nic.“

Zamračil se: „Vím, že vám otec odkázal nemalé jmění, abyste žila bez jakéhokoli nedostatku.“

Vážně? Že se mi o tom matka nezminila. Poprvé ji přepadlo podezření, že ji matka možná okrádá.

„Našimi penězi vládne ževelešty Sevešanna a ona tvrdí, že jsou pryč a zbylo jen věno. Očekávali jsme, že nás brzy provdá. Podle jejích slov už nějakou dobu platí naše výdaje ze své kapsy, aby nám *nemusela sabat na věno*, ovšem na podrobnosti se budete muset zeptat jí.“

Uvědomila si, že poprvé nazvala matku *Sevešannou* nahlas. Zastyděla se. Kotě se pokoušelo probojovat přes její ruku k tácu se svačinou, a když je nepustila, rozčileně mňíklo.

Narišta Narpi se nesouhlasně zamračil na kotě a potom na ni: „To se mi nezdá pravděpodobné. Jste plnoletá. Máte plné právo zjistit, jaké jsou vaše úspory.“

Mobla mi matka lhát? Věřila jsem jí, že peníze nemám. Už od svých narozenin jsem mobla... zajít za matčiným účetním a zjistit, jestli náhodou nemám víc peněz, než mi tvrdí? Ale to by se jí doneslo, a pořád ještě bydlím pod její střechou.

„Po celý život jsme byli v matčině péči. Nenapadlo nás pochybovat o jejích slovech,“ řekla tedy. „Teď zpětně se to možná jeví dětinské, ale nemohli jsme vědět, co se stane!“ dodala.

„Prozíravost je vlastností cinšárů,“ poučil ji.

„Jenže my jsme ještě dnes u oběda netušili, že bychom se kdy mohli stát cinšárou, a ani jsme o to nestáli!“ vyprskla, teď už dotčená jeho shovívavým tónem a nedůvěrou.

„Ty šaty musely stát mnoho,“ sjel ji pohledem, jímž nějak stihl spočítat cenu všech drahých kamenů na jejím živůtku.

„Byl to dar,“ řekla rychle. *Milí cupiti mě nakonec ještě dostanou do potíží.* Uvědomovala si, že to, že cupiti vědí o všelijakých pokladech, se neměla dozvědět.

„Od...?“ zvedl obočí.

„Někoho, kdo byl natolik laskavý, že nám věnoval smuteční šaty, abychom mohli dát najevo zármutek,“ řekla.

„Nu dobrá. Prozatím nemám dalších otázek...“

„My ano!“ zvolala.

Zarazil se. „O vraždě, z níž jste podezřelá, vám nemohu sdělit nic.“

„Dobrá. Ale pro případ, že prokážete naši nevinu — i když vidíme, že nám nevěříte —, potřebujeme vědět, jak vládnout. Máme v současnosti nějaké povinnosti? Kdo vládne teď? Jaká máme práva? Co můžeme učinit pro to, aby se vše co nejdříve vyřešilo?“

Prekvapila ho. *Opravdu věří, že tu budu jen tak sedět a čekat, až mě popraví?*

„Nechám vám zavolat cinšárova tajemníka, Jasnosti,“ řekl. Neopatrně sklonil hlavu a měl se k odchodu.

„Pane Narišto!“ zavolala za ním. „Neřekl jste nám *rmoutím se vašim zármutkem* ani žádné další z těch otřepaných souloví.“

Kotě se jí zavrtělo pod rukou, chňaplo po ní a něžně se jí zakouslo do palce. Lechtalo to.

„Však také nevypadáte jako někdo, kdo truchlí, Jasnosti,“ řekl a odešel.

Má pravdu. Jenže těžko můžu truchlit pro cizího člověka.

Cinšárův tajemník přišel, sotva Bekh dojedla, a vypadal jako někdo, kdo truchlí. Také on byl vysoký a hubený. Vlastně se Narištovi trochu podobal. Měl podobně výrazný nos, jen bambulovitější. Lišil se sytě modrým oblekem a především rudě opuchlýma očima. Bekh překvapeně zamrkala. Ještě neviděla dospělého, který by pro někoho zoufale plakal.

„Jasnosti,“ řekl. „Senešta Círmežan. Tajemník vašeho... pana otce. Narišta říkal, že mne chcete vidět.“

Nechoval se k ní nepřátelsky jako Narišta. Vypadal křehce.

„Mrzí nás, že vás vyrušujeme z truchlení. Je to pro nás všechno nečekané a vy nám můžete poskytnout odpovědi. Jaké jsou naše povinnosti jakožto dědičky — a máme nějaká práva, než se prokáže naše nevina?“

Překvapeně se na ni podíval. „Čekáte, že se prokáže?“

Odfrkla si. Byl to velice uspokojivý zvuk, který se naučila od matky. Jako by se uchechtla nosem.

„Jelikož jsme nevinni, kdyby se neprokázala, znamenalo by to selhání tříbičů pravdy, a to bychom opravdu neradi.“

Cinšárské mnohočíslo se jí začínalo zamlouvat. Podobně jako ty zbytečně okázalé šaty ji pomáhalo zvětšit. Jako by měla pod sukni poschovávaný houf spojenců. *Kolik by se jich tam asi vešlo?* Přitom má jen černé kotě, které se stočilo na cípu sukne mezi ametysty a usnulo.

„Povinnosti — tedy, zatím žádné. Na dobu bezvládní připadne většina rozhodování Radě — je zvykem důležitá rozhodnutí odložit, dokud na trůn neusedne... následník. Pakliže se prokáže... Inu, a účast na pohřbu. A korunovace. Do té doby si nemusíte s ničím dělat starosti.“

Pokusil se usmát, ale tváří v tvář dívce zavřené v cele a obviněné z hrdelního zločinu to dost dobře nešlo.

„Je někdo, kdo nás poučí o tom, co bude následovat? Nebyli jsme připravováni na cinšárské povinnosti a máme mnoho co dohánět.“

„Nemyslím, že je moudré... dokud nevíme, na čí stranu se přikloní spravedlnost,“ řekl, zase tak opatrně. *Ví něco, co já ne? Proč jsou si všichni tak jistí, že nemám naději?*

„Cinšárská pečeť,“ vzpomněla si na jeden drobek z *Činů cinšárů*. *Když už mi nechce nic dát, řeknu si sama o to jediné, o čem tuším, že na to mám právo.* „Jako cinšárův tajemník ji máte u sebe, že? A jako následnice si ji mohu vyžádat a vy mi ji musíte dát. Bez ohledu na okolnosti.“

Byl to jeden z těch divných starých zákonů z dob, kdy byly cinšáry víc podezíravé.

„To můžete. Ale tady ve vězení ji sotva k něčemu využijete. Bude lepší, když si ji nechám...“

„Máme na ni právo a žádáme o ni. Je-li to jediný ždibec, který nám můžete dát, pak nám jej dejte. Nenapadá-li vás ještě něco jiného. Nějaké další právo, které máme a nevíme o něm.“

Zkoušela ho. Možná z něj místo tohohle drobečku dostane jiné, užitečnější drobky.

Zavrtěl hlavou. Potom zašátral v kapse, vyňal cinšárský pečetní prsten — velký a modrý a pověšený na dlouhém mosazném řetízku. Předmět z pověstí, starý jako samotný palác, měl dokonce jméno: *nissigiše*, modrý klíč. Prostý kroužek z modročerné slitiny, jejíž složení nikdo neznal a která nenesla známky rzi či opotřebení ani po tisíci letech. Kámen, velký modrozeleňavý safír, měl v největší broušené ploše vyrytu čtveřici znaků. Neuměla přečíst staré písmo, které připomínalo hromádky rozsypaných hřebíků. *Nissigiše* sloužil jako klíč od cinšárské pokladnice a některých tajných knihoven, pečety se jím cinšárské výnosy. A také by jej mohla někomu půjčit a dát mu tak poměrně rozsáhlé pravomoci. Učinit jej pravou rukou cinšáry, dočasně. Rukou, která za ni bude konat, zatímco ona má ruce svázané.

Senešta odešel bez rozloučení a bez poklony, i ten prsten jí hodil jako kost vzteklé kočky.

Zpoza zástěny ji zvědavě pozorovala Ulita.

Na Bekhině prstě bude pečetní prsten zahálet. Může pro ni pracovat jedině venku v paláci.

„Ulito, neznáme tě dlouho, ale pověříme tě něčím nesmírně důležitým. Dones nissigiše ževelešty Sevešanně. Ať s ním učiní, co uzná za vhodné, aby nás odtud dostala.“ Cinšárská pečeť se ocitla v rukou cupity a ty se roztráslly. Ulita k ní zvedla pohled, chtěla něco říci, sklopila uši jako kočka sbírající odvahu k troufalému skoku, ale nakonec si to rozmyslela. Uši zase napřímila a přikývla.

„Je večer a ty sis už pro nás div neuběhala nohy,“ pochopila Bekh její nevyslovenou námitku.

Ulita potřásla hlavou.

„Promiň. Nejsme zvyklí poroučet cupitům. Nepřemýšleli jsme. Matka by už beztak dávno spala, než bys k ní doběhla — sem nás vedli nějaké tři chvílí, a teď je — ani nevíme?“

V cele nebyla okna, ale Bekh si byla jistá, že už se musí smrákat.

„Dvě chvílí před půlnocí,“ řekla Ulita, i když z čeho to vyvěštila, zůstalo Bekh záhadou.

„Chršiny vrše!“ zaklela Bekh. „Počká to do rána. Běž se vyspat.“

Ulita klesla na zem v plné pokloně: rozplácla se před Bekh na studené podlaze tak neobratně, až se Bekh lekla, že cupita klopýtla a spadla.

„Jasnosti,“ zamumlala do podlahy. Potom vstala, strčila cinšárskou pečeť do kapsáře, zatukala na mříž, aby ji strážný pustil ven, popadla ták s nádobím a pelášila z vězení, co jí nohy stačily.

Ani jedna z nás nemá potuchy, jak se ta bra braje, smála se v duchu Bekh.

KAPITOLA 2

Vraždy v knihovně

*Poslouchejte příběh,
z něžž mrazí, neb vrazi
jím plíží se v stínech.
Kradou se potají.
Nebesa padají
ve sklíňných střípech.
Jak dýky bodají,
diváci mí draží!*

— úvodní verše z divahry
Usednutí Cerežvalán I., dynastie Ai

Na střechu knihovny přšlo. Nad velkými sály a ochozy plnými knih se sice ještě nacházely půdy a podkrovní komnaty, ale bubnování deště se tu rozléhalo tak hlasitě, jako by mezi jím a věděním lidstva vylisovaným na křehké stránky nestála žádná překážka.

Za vysokými klenutými okny z chachátových mozaik se mihotal šedý závěs lijáku, ale uvnitř vládlo dokonalé, praskavé sucho. Podlaha z barevného mramoru, poskládaná do jednoduchých obrazců ze všech barev, které jen mramor měl, byla tak vyleštěná, že slabounce zrcadlila vysoké skříně z dubového dřeva, zdobené překrásnými řezbami: jako by se podél polic pnuly úponky rostlin a po nich šplhala bájná zvířata. Také se v nich skrývaly postavičky čtoucích lidí.

Velký sál podélně dělily dva ochozy. Na každý vedlo několik úzkých schodišť. Ohromné lustry ověšené hrozny zlatavých zvonků z broušeného skla budily dojem keřů zlatého deště splývajících ze stropu. Knihy srovnané podle složitého řádu, v němž se doopravdy vyznali jen knihovníci, voněly starým papírem a čekaly na čtenáře.

Nejstarší knihy, ty vysoko u stropu, nebyly papírové. Připomínaly břidlicové destičky, tenké a šedé, na pohmat kamenné. Po stisknutí tlačítka v rohu se na jejich sivém povrchu objevila přelétavá písmena, která padala po stránce shora dolů podobně jako ten déšť za okny.

Knihovna měla tři takové sály, všechny stejně vysoké a vůbec ve všech ohledech stejné. Táhly se podél Pukliny na straně Menšího střepe a z prostředního sálu vedl malý můstek přes řeku, který ústil ve Velkém střepeu nedaleko srdce paláce.

Tudy dnes po půlnoci přišel cinšár, ale do Kjantenetnálu se už nikdy nevrátí.

Lapsůnamat přimhouřil oči a zpytavě se na cupitu zadíval. Přinesla mu úkol, jako kdyby kočka přinesla do postele ulovenou ještěrku a čekala, že z toho bude skákat radostí do stropu. *Cinšára-šimtu* jí zřejmě hodně věří.

„Jestli mám tvé paní pomoci, jistě jí nebude vadit, když si tě na chvílku půjčím,“ prohlásil zamyšleně.

Lapsůnamat byl na žebříčku tříbičů pravdy tak nízko, že si nezasloužil ani pomocníka; nicméně bylo by hezké mít někoho, na koho bude při vyšetřování mluvit.

„Pokud teď nemáš povinnosti vůči cinšáře-šimtu, zaměstnám tě jako svou... pomocnici,“ řekl zamyšleně.

Cupita vydala slabé zajíknutí, které Lapsůnamat napovědělo, že takovou *poctu* nečekala. Ale přikývla.

„Umíš, doufám, psát?“

„Umím, lyrišt.“

„Skvěle. Cinšárovi strážníci, kteří byli ve službě... předpokládám, že je najdu ve vězení. Potřeboval bych teď být na dvou místech zároveň, takže na to druhé pošlu tebe. Běž zjistit, kde se to stalo, a zkus dohlédnout na to, aby tam nikdo s ničím nehýbal. Možná se ti to nepovede; ale udělej, co se dá, aby se nikdo nepřiblížil a nic kolem neuklízelo. Především si ale zapamatuj jména všech, kteří se ti pokouší v tom zabránit. Nebo si je napiš. Tumáš,“ vyňal ze zásuvky stolu překrásný malý sešitek s broskátovými deskami a tužku ze santalového dřeva, „jako pomocnice tříbiče si dělej poznámky o všem, co tě napadne ve vztahu k případu. Víím, že s něčím takovým nemáš zkušenosti...“

„Ne, totiž, ne doopravdy, ale četla jsem *Dýku s rubínem*, celou řadu...“ řekla rychle Ulita.

Velkým lidem se neskáče do řeči. Lapsůnamat se na ni zadíval pozorněji. Cupiti si zakládali na tom, jak výborně umějí předstírat, že nemají osobnost. Pokorně klopili oči — dokonce i uši — a nikdy neodpovídali na osobní otázky. Už dávno nikoho ani nenapadlo jim takové otázky klást. Z vlastní vůle se učinili téměř neviditelnými. *Ale Ulitu vidím.*

Proč mě nikdy nenapadlo, že cupiti taky čtou?

Cupita pod jeho upřeným pohledem rozpačitéla.

A možná mi to neměla prozrazovat.

„Výborně,“ pochválil ji Lapsůnamat. „V tom případě víš *přesně*, co máš dělat. Tak utíkej.“

Když Ulita odběhla, Lapsůnamat měl chuť natáhnout se zpátky na lenošku a propadnout hluboké sebelítosti. Protože z tohohle budou jen potíže. Místo toho se jen zasmál představě sečtělé cupity — ne, nebylo *divné*, že sloužící čtou, mají na to právo stejně jako velcí lidé; bohové vědí, že po všem tom uklízení a vaření si zaslouží odpočinek mezi stránkami. Ale tahle cupita s kulatou tvářičkou vypadala tak sladce a beze-lstně, že by ji Lapsůnamat odhadoval na úplně jiná díla. Nej-spíš *Hříšného zveleštěána* nebo *Lyrsůnaminu šněrovačku*.

Dýka s rubínem byla řada temných románů o prokleté dýce s rubínem v jílcí, která střídala majitele a pokoušela je ke zlým činům. V poslední knize nad ní tříbič slavně zvítězil a hodil ji na dno Pukliny.

Kéž by to i ve skutečném životě bylo tak snadné, povzdechla si Lapsůnamat. Ulevilo se jí, že nový případ jí přehodil myšlení na ženské. Někdy na ni změna přicházela postupně, během sybtů, a tehdy měnila koncovky tam a zpátky často i v jedné větě. Teď ale na dlouhé mezidobí, kdy nikdo nebude doopravdy chápat, co je zač, nemá čas. Potřebuje přemýšlet nad několika věcmi najednou a to jí jde nejlépe v ženské osobě.

Zaváhala, zda se nemá převléknout do sukně a oholit, ale ani na to neměla čas. Důležitější bylo připravit si šálek čaje.

Povzbudit mysl. Na těle tolik nezáleží. Prostě se chvíli bude vyhýbat zrcadlům.

Lapsūnamatina první cesta vedla ke čtveřici strážných, kteří cinšára doprovázeli na jeho cestě poslední. Čtyři zasmušilí muži čekali ve vězení, až je vyslechne vrchní tříbič pravdy; poté budou vyhoštěni. Podle jejich zachmuřených výrazů se má divoká zvěř v pralese na co těšit. Skoro by si vsadila na to, že čtveřice silných mužů nad divočinou zvítězí a projde na druhou stranu. A také že z té vyhlídky ve skutečnosti ani jeden z nich není nadšený.

Jejich život byl zasvěcen ochraně cinšárova života.

A cinšár je mrtev.

Lapsūnamat nevěděla, jak s nimi mluvit. Rozhodla se pro upřímnost.

„Nejsem vrchní tříbič pravdy, ale pověřil mě někdo důležitý. Budete muset bohůmžel všechno vyprávět nadvakrát. Narišta už tu byl?“

Čtvero potřesení hlavou.

„Budu ráda, když mou přítomnost utajíte, pokud to jen trochu půjde. Nakonec se o mém vyšetřování dozví, ale chci mít náskok.“

„Proč bychom jim měli dělat laskavost?“ zavrčel jeden z nich.

„Protože vás o to hezky prosím,“ řekla sladce. Do hlasu se jí vkrádalo čím dál víc ženskosti; na muže to zabíralo a i ona měla pocit, že to množství nabručené chlapeckosti v cele musí něčím vyvážit.

Měla jsem si vzít sukni.

„Takže. Kde se to stalo?“

„V knihovně.“

„Cinšár v knihovně. Chodil tam často?“

Pokrčení ramen.

„No tak, snažím se chytit jeho vraha!“

„Tajil, že má rád knížky,“ řekl velice tiše jeden strážný; znělo to jako vzdálené hřmění. „Není to v oblibě. Snížilo by to jeho... vážnost. Kromě nás čtyř nikdo nevěděl, že tam chodí. Neřekl to ani chlapům z protisměny.“

Lapsûnamat věděla, ťe cinšára hlídá ětveřice strážných ve dne v noci. Pochopitelně je jich víc a střídají se.

„Kromě nás ětyř a knihovníkŮ,“ dodal jiný. „A každěho, kdo se v tu dobu vyskytl v knihovně. Já vím jen to, ťe nikdo z nás jej nezradil.“

„Chodil do knihovny pravidelně?“ zeptala se Lapsûnamat. *Neboli — mohl někdo odpozorovat, kdy tam chodí, a ěekat na něj?*

„Tak jednou do měsíce, ale pokaŹdě v trochu jiný den a trochu jinou dobu.“

„Ale pokaŹdě, kdyŹ měla směnu vaše ětveřice.“

„Máme sloŹité rozpisy směn. Stejně jako knihovníci. Nebylo snadné to srovnat.“

„Co?“

„PokaŹdě se potkával s tím samým knihovníkem,“ řekl strážný.

„Ach, vážně? Který knihovník to byl?“ Lapsûnamat pocítla naději. *Třeba bude vědět víc.*

„Ten, co ho zavraŹdili spolu s cinšárem,“ zabruěel jiný strážný. *Nebo ne.*

„Cinšár a ten knihovník mezi sebou měli nějaké tajnosti. PokaŹdě s ním ťel do jeho pracovny a nás nechal hlídát dveře zveněí. Je to proti všem pravidlŮm, nechávat cinšára o samotě mimo srdce paláce. Přemluvil nás k tomu. Do pracovny nevědou Źádné jiné dveře. Byli jsme si jistí, ťe cupit pro Jeho Jasnost nepředstavuje nebezpeěí, tak jsme mu poskytli tenhle jeden střípek soukromí.“

„Mysleli jsme, ťe si prostě potřebuje s někým povídat o knížkách, aniŹ by mu přes rameno koukali lidi, co si myslí, ťe knížky jsou trapný.“

„Divný na tom bylo, ťe cinšár nevolal o pomoc. Neslyšeli jsme nic zvláŹtního; stáli jsme hned za dveřma. Zvuky hlasŮ, jak ti dva sedí u stolku, popíjejí ěaj a povídají si. Potom pohyb — knihovník vykřikl, ale nijak nahlas —, v tu chvíli jsme vpadli dovnitř a našli je oba...“

Lapsûnamat si napsala poznámku. Přemýšlela, co jeŹtě by jí mohli strážní prozradit. Druhou ťanci promluvit si s nimi uŹ nedostane.

„Slyšeli jste někdy Jeho Jasnost mluvit o dceři z prvního manželství, Abekahán?“ zeptala se.

„Ne, nikdy. Zakázal o ní mluvit, jako by nebyla. Proč? Je podezřelá?“

„Je. Ale nemyslím si, že to udělala,“ řekla Lapsūnamat.

Jak jsem na to přišla?

Protože vražedkyně, která se chce dostat na trůn přes mrtvolu vlastního otce, by znala způsob, jak svrbnout podezření na někoho jiného. A najmout mě jako třibiče pravdy není záměr, nýbrž zoufalství.

Věřím v její nevinu tak moc, jak málo věřím ve svou schopnost její nevinu prokázat. Proč jen je svět někdy tak zašmodrchaný, měla chut se hořce smát.

Vydala se chodbou z cely a málem přitom zakopla o utíkající cupitu. Podle rozježeného copu ji poznala ještě dřív, než si všimla řetízku s bílou ulitou.

Ulita Lapsūnamat poznala a ztuhla, naprosto zhrozená.

„Zhluboka se nadechni a řekni mi, proč jsi neposlechla můj příkaz,“ řekla Lapsūnamat klidně, aby cupitu nevyděsila ještě víc, bylo-li to vůbec možné.

Ulita se opravdu zhluboka nadechla, a ne jednou, nejméně třikrát. Potom pravila: „Řekli, pokud tomu nebrání služba mojí paní, a *musela* jsem se zastavit nejdříve u ní. Nečekala jsem, že budou tak rychlí! Byla jsem právě na cestě někam, kde zjistím, kde k vraždě došlo, a potom...“

„To už jsem zjistila,“ mávla rukou Lapsūnamat. „V knihovně. Jdeme. Nebo možná...“ podívala se chodbou, z níž se tak vyřítila Ulita. „Když už jsem tu, možná bych se měla jít představit tvé paní. Je v cele kousek odtud, že?“

Ulita, už tak bledá jako všichni cupiti, zbělela úplně jako mramor a přitiskla uši k hlavě jako kočka zahnaná do kouta. Lapsūnamat ta prudká změna pobavila.

„Teď u ní byli pánové Narišta Narpi a Senešta Círmežan a ani jeden z nich ji nepotěšil. Vypadala unaveně. Prosím, lyrišt, nechají to na ráno?“

Lapsūnamat na ni znovu zírala, ale souboj pohledů se v pološeré chodbě nehraje příliš dobře. „Kdybych měla rozkaz

tříbit pravdu přímo od ní, nejen zprostředkovaně, dalo by mi to větší váhu — a budu potřebovat každý ždibíček.“

Ulita sáhla do kapsáře a vytáhla z ní cosi neuvěřitelného: cinšářskou pečeť. Houkala nissigiše na mosazném řetízku jako šidítkem, které má odvést pozornost kočky. Lapsūnamat po něm také jako kočka bleskurychle chňapla.

„To je víc, než potřebuji,“ usmála se a pověsila si mosazný řetízek na krk. „Tak pojd,“ vyzvala Ulitu, která vypadala jako někdo, kdo by měl mířit spíš do postele než na místo činu. Lapsūnamat odpůldne prospala a stihla se ještě před cestou sem do katakomb posilnit dobrým čajem — žexižvumským hrubým, pozdní sklizní s výrazně oříškovou a dřevitou vůní, sice várkou druhé jakosti s příliš velkými listy, ale s chutí tak akorát svíravou na to, aby jí pročistila hlavu nejméně do půlnoci. Neměla tedy s cupitou, která nejspíše byla na nohou od rána, příliš soucitu.

„Vypadáš unaveně, ale tohle zkrátka vypadá na jednu z těch nocí, kdy se nevyspíš.“

Ulita si povzddechla. „Já vím, lyrišt.“ Zdálo se, že k něčemu sbírá odvalu. „Když poběžím zkratkou, budu tam o pár lůhů dřív než oni a stihnu zajistit místo činu tak, jak jsem jim slíbila,“ vyhrkla potom odhodlaně a vyrazila dřív, než ji Lapsūnamat stihla zarazit.

Pár lůhů navíc nebraje roli, řekla by, ale z Ulity už zbyla jen bílá skvrnka mizející za rohem.

Říká se, že podle komorníka poznáš jeho pána. *Co o cinšáře-šimtu vypovídá table střelená cupita?* ptala se sama sebe Lapsūnamat, zatímco se vydala docela pomalým krokem ke knihovně.

Lapsūnamat vešla do knihovny a stala se svědkyní zvláštního výjevu. V zadní části sálu přede dveřmi knihovnickovy pracovny stála cupita se smetákem v ruce napřaženým jako zbraň a nad

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Palác šupinatých koček.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.